

denen de ağır bir hastalık geçiren Shakespeare, içinde biriken bütün zehri bu tragedya yoluyla açığa vurmuştur.

Mark Van Doren'in alay ederek "ruh uzmanları" dediği bu tip eleştiriciler, yalnız *Atinalı Timon* için değil, Shakespeare'in bütün büyük tragedyaları için aynı varsayımları ileri sürmüştür. Kişisel acılar ya da mutsuz aşk serüvenleri hayal ederek, özel hayatı üstüne bir tek şey bilmediğimiz bir dram yazarının eserlerini açıklamaya kalkmışlardır.

Atinalı Timon'un bütün insanlara karşı ölçsüz bir kin duyduğu ve bu kinin onu ölüme sürüklediği doğrudur. Ama bunun Shakespeare'in özel hayatı ile ilgili nedenleri olup olmadığını hiçbir zaman bilemeyiz. Oyunun esas değeri ve anlaşılması bakımından hiçbir önemi de yoktur bunu bilmemizin ya da bilmememizin.

Mina Urgan

Kişiler

TIMON

Atinalı zengin

LUCIUS

LUCULLUS

SEMPRONIUS

Dalkavuk beyler

VENTIDIUS

ALCIBIADES

APEMANTUS

FLAVIUS

ŞAİR

RESSAM

KUYUMCU

TÜCCAR

Timon'un döneke dostlarından biri
Atinalı bir komutan
Huysuz bir filozof
Timon'un kâhyası

FLAMINIUS

LUCILIUS

SERVILIUS

Timon'un hizmetçileri

CAPHIS

PHILOTUS

TITUS

HORTENSIUS

Timon'un alacaklılarının
hizmetçileri

TIMANDRA

PHRYNIA

Alcibiades'in gözdeleri

Yaşlı bir Atinalı
Timon'un alacaklılarından Varro ve Isidore'un hizmetçileri
Bir içoğlanı
Bir soytarı
Üç yabancı

Cupid ve Amazonlar
Soylu kişiler
Senato üyeleri
Askerler
Hırsızlar
Hizmetçiler

(Oyun Atina ve yakınındaki ormanda geçer.)

I. Perde

1. Sahne

Timon'un konağı.

(Bir ressamla bir şair girer.)

ŞAİR

Günaydın bayım.

RESSAM

Sizi iyi gördüğüme sevindim.

ŞAİR

Epey zaman oldu görüşmeyeli. Nasıl gidiyor dünya?

RESSAM

Yıpranıyor bayım, yaşlandıkça yıpranıyor.

ŞAİR

Evet, yıpranır elbet; ama görülmedik ne var?

Eşsiz bir yenilik, bir başkalık falan...

Gelenlere bakın.

(Ayrı ayrı kapılardan bir kuyumcu, bir tüccar ve
başka satıcılar girer.)

Ne büyülü şey şu cömertlik! Bunca insanı

Nasıl çekiyor buraya. Bu tüccarı tanırım.

RESSAM

İkisini de tanıyorum. Öteki bir kuyumcu.

TÜCCAR

(*Kuyumcu'ya.*)

Yoo, üstün bir insan doğrusu.

KUYUMCU

Evet, herkes öyle diyor.

TÜCCAR

Eşine rastlanmaz böylesinin; kendini tüketesiye

İyilik saçıyor durmadan, yorulmadan.

Bu kadarı görülmemiş.

KUYUMCU

Bir mücevher getirdim ki...

TÜCCAR

Aman, gösterin, ne olur...

Timon efendimiz için mi?

KUYUMCU

Fiyatını verirse, evet; ama fiyatı da...

ŞAİR

(*Bir şiir okur.*)

Para karşılığı kötülüğü överse şair

En güzel mısraların şanı kirlenir;

Ama iyiliği överse değerince...

TÜCCAR

(*Mücevheri inceleyerek.*)

Biçimine diyecek yok.

KUYUMCU

Ya ışık zenginliği? Şu pırıltıya bakın!

RESSAM

(*Şaire.*)

Sizin aklınız bir şiirde galiba.

Efendimiz Timon üstüne bir şiir...

ŞAİR

İçimden bir şeyler dökülüverdi işte.

Bizim şiirimiz çamın sakızı gibidir:

Kendiliğinden sızar beslendiği yerden.

Çakmaktaşına vuracaksın ki ateş çıksın;

Bizim nazlı alevimiz kendi kendini parlatır,

Sonra seller gibi taşıp her engeli aşar.

Nedir o elinizdeki?

RESSAM

Bir resim bayım... Sizin kitap ne zaman çıkıyor?

ŞAİR

Efendimize sunar sunmaz. Sizin resmi görelim.

RESSAM

(*Bir tablosunu göstererek.*)

İşçiliği kötü sayılmaz.

ŞAİR

Elbet. Güzel işlenmiş, çok güzel.

RESSAM

Söyle böyle.

ŞAİR

Harika! Konuşuyor sanki bu güzel kadın.

Ne güçlü bir anlam pırıldıyor gözlerinde!

Şu dudakta engin bir hayal kımıltısı var!

Durgunluğu içinde neler neler anlatıyor!

RESSAM

Hayatın güzel bir kopyası sadece.

Şuradaki renklere bakın. Nasıl?

ŞAİR

Orası tabiata ders veriyor diyebilirim.

Sanatın soluğuyla yaşayan bu renkler

Canlılardan daha canlı.

(*Birkaç senatörün geçtiği görülür.*)

RESSAM

Sayın Timon'u arayan arayana.

ŞAİR

Atina senatörleri: Ne mutlu insan!

RESSAM

Bakın, birkaç tane daha!

ŞAİR

Görüyorsunuz bu akını,
 Dalga dalga gelen ziyaretçileri.
 Size kabaca özetlediğim eserde
 Öyle bir insan koyuyorum ki ortaya,
 Dünyamız, sonsuz saygı ve sevgilerle
 Kuşatıyor, kucaklıyor onu.
 Serbest kalemim ufak şeyler üstünde durmuyor,
 Engin bir balmumu denizinde yüzüyor sanki.
 Şiirimin coşkun akışında tek bir virgül bile
 Hiçbir kötülüğün karartısıyla bulanmıyor.
 Bir kartal gibi heybetli ve hızlı
 Uçuyor şiirim, ardında iz bırakmadan.

RESSAM

Pek anlayamadım ne demek istediğinizi.

ŞAİR

Daha açık anlatayım size:
 Bakın, nasıl türlü durumda, türlü kafada insanlar,
 En savruk, en hoppalarından tutun,
 En ciddi, en ağırbaşlılarına kadar, hepsi birden
 Can atıyorlar Timon'a hizmet etmeye.
 Cömert yüreğinin buyruğundaki büyük servetle
 Her türlü insanı çekiyor, bağlıyor kendine.
 Evet ya, ayna suratlı dalkavuğundan
 O herkesi kızdırmaya,
 Kendine düşman etmeye can atan Apemantus'una kadar.
 O bile diz çöküyor Timon'un önünde;
 Mutlu sayıyor kendini
 Bir gülümseme alır giderse Timon'dan.

RESSAM

İkisini konuşurken gördüm.

ŞAİR

İşte bunun için bayım, ben de şiirimde,
 Talih perisini tahtına oturtuyorum

Yüksek ve güzel bir tepenin başında.
 Tepenin eteği her değerden, her cinsten
 Bir sürü insanla dolu çepeçevre;
 Hepsi bu çevreden yukarı çıkma çabasında.
 Hepsinin gözü yüce Talih perisinde.
 İşte bunların birini Timon'a benzetiyorum
 Ve Talih perisi bembeyaz eliyle
 Tutup çekiyor onu yukarı, yanı başına.
 Kula köleye çeviriyor bütün ötekileri,
 Böyle birdenbire yükseltmekle onu.

RESSAM

Tam yerine oturmuş bir buluş.
 Bence o taht, o Talih perisi, o tepe,
 Sonra o aşağıdaki kalabalıktan seçilen
 Ve kaderin kuyruğunda sarp bir yamacı aşıp
 Mutluluğun tepesine çıkıveren insan,
 Bizim sanatımızla da anlatılmaya elverişli.

ŞAİR

Evet, dinleyin, dahası var:
 Bu insanın daha dün arkadaşı olanlar,
 Ondanda daha değerli olanları bile,
 Şimdi artık ona adım uydurmak zorundalar;
 Konağının kapılarında bekleyen bekleyene:
 Hepsi yağmur gibi örgüler döküp kulaklarına
 Ayağındaki üzengiye bile kutsallaştırıyor,
 Onun havasını soluyorlar sanki.

RESSAM

İyi, peki, anladık; sonra?

ŞAİR

Günün birinde Talih perisi, aklına esip de
 Son gözdesini alaşağı etmeye görsün:
 O zaman, ardından, elleri dizleri yerlerde,
 Tepeye tırmanmak isteyen bütün adamları, kulları,
 Bırakıverirler onu yüzüstü:
 Bir teki gitmez düşen yıldızının ardından.

RESSAM

Hep öyle olur. Nice resimler gösterebilirim ki,
Talihin böyle birdenbire dönüvermesini
Sözlerden daha etkili olarak anlatırlar.
Ama neyse, iyi ediyorsunuz siz de
Başların günün birinde ayak olduğunu
Timon efendimize göstermekle...

(Boru sesleri.

*Timon, çevresindekilerin her birine aynı nezaketi
göstererek girer. Ventidius'un bir habercisi kendisiyle
konuşmaktadır. Lucilius ve başkaları ardından
gelir.)*

TIMON

Kendisi hapiste demek şimdi?

HABERCİ

Evet, efendimiz, beş kese altın borcu var.
Ödeyecek durumda değil, alacaklılar ise insafsız.
Sizden dilediği, kendisini hapsedenlere
Bir mektup yazmanız şanlı imzanızla.
Başka hiçbir kurtuluş umudu yok.

TIMON

Vah soylu Ventidius!.. Peki, hemen.
Ben bir dostu, bana ihtiyacı olduğu zaman
Silkip atacak yaradılıştaki değilim.
İyi tanırım kendisini.
Yardım edilmeye değer şerefli bir insandır;
Görecektir de bu yardımı.
Borcunu ödeyip çıkartacağım onu hapisten.

HABERCİ

Ömrü oldukça unutamaz bu iyiliğinizi.

TIMON

Selam götürün benden. Parayı göndereceğim.
Söyleyin, hapisten çıkınca gelsin bana.
Düşeni kaldırmak yetmez,

Kaldırınca da desteklemek gerekir.

Güle güle.

HABERCİ

Tanrılar mutluluğunuzu artırsın, efendimiz.

(Haberci çıkar. Yaşlı bir Atinalı girer.)

YAŞLI ADAM

Timon efendimiz, bir diyeceğim var sana.

TIMON

Hiç çekinmeden söyle, babacığım.

YAŞLI ADAM

Senin bir hizmetçin var, Lucilius adında.

TIMON

Evet, var; ne olmuş?

YAŞLI ADAM

Soylular soylusu Timon, ne olur,
Çağır o hizmetçini önüne.

TIMON

Burada mı acaba? Lucilius!

LUCILIUS

Buyurun, buradayım efendimiz.

YAŞLI ADAM

İşte bu adam, efendimiz, senin adamın,
Geceleri evime geliyor boyuna.
Ben oldum olası tutumlu bir insanımdır;
Malım mülküm varlıklı bir mirasçıya yaraşır,
Bir baltaya sap olmamış kimselere değil.

TIMON

Peki, sonra?

YAŞLI ADAM

Biricik kızımdan başka kimselerim yok
Kazandıklarımı bırakıp gidecek.
Kız güzel kızdır, gelinlik yaşına da yeni bastı.
İyi yetişmesi için dünyanın masrafını ettim;
Senin bu adamın gönlünü çelmeye kalkıyor kızın.

Yalvarırım, ne olur, bana hak ver de
Bu adam ayağını kessin artık evimden;
Ben ne dedimse boşuna.

TIMON

Lucilius dürüst bir insandır.

YAŞLI ADAM

İyi ya, dürüst olarak da kalsın Timon;
Dürüstlüğü yeter ona şan olarak
Bir de kızımı ne diye alsın üstelik!

TIMON

Kız seviyor mu onu?

YAŞLI ADAM

Daha genç, kolay kanacak bir yaşta;
Hepimiz kendimizden biliriz
Gençlik tutkularının ne sudan olduğunu.

TIMON

(*Lucilius'a.*)

Seviyor musun bu kızı?

LUCILIUS

Evet efendimiz, onun da gönlü razı.

YAŞLI ADAM

Eğer benim rızam olmadan evlenirse
Tanrılar şahidim olsun, ben de tutar
Dilencinin birini kendime mirasçı yapar
Metelik bile bırakmam kızıma.

TIMON

Kendine denk biriyle evlenirse
Çeyizi ne kadar olacak kızının?

YAŞLI ADAM

Evlenir evlenmez üç kese altın,
Sonra da bütün malım.

TIMON

Bu delikanlı bana uzun zaman hizmet etti;
Bir varlığı olmasına yardım ederim elbet;

İnsanlık bunu gerektirir. Sen ver kızını,
Ben de çeyizinin karşılığını ona veririm,
Böylece birbirinin dengi olur ikisi.

YAŞLI ADAM

Soylu efendimiz şeref sözü veriyorlarsa
Kızım onundur.

TIMON

Ver elini, sözüm şerefim demektir.

LUCILIUS

Efendimize ne kadar teşekkür etsem azdır;
Dünyada nem olursa bundan sonra
Hepsini size borcum sayacağım.

(*Lucilius ve yaşlı adam çıkar.*)

ŞAİR

(*Timon'a bir tomar uzatarak.*)

Eserimi sunar, uzun ömürler dilerim efendimize.

TIMON

Teşekkür ederim, biraz sonra ararım sizi.

(*Ressam'a.*)

Nedir o elinizdeki dostum?

RESSAM

Bir resim; kabul buyurmalarını rica edecektim
Efendimizin.

TIMON

Resim sanatının baş üzere yeri var.
İnsanın resmi gerçeğin ta kendisi gibidir;
Yüzsüzlük insan tabiatını bozdu bozalı
Dış görünüş gerçek sanılır hep.
Oysa fırçanın çizdiği yüzlerde
İnsan olduğu gibi çıkarılır ortaya.
Sevdim eserinizi; sevdiğime inandıracağım da sizi;
Haberimi almadan ayrılmayın buradan.

RESSAM

Tanrılar sizinle olsun!

TIMON

Hoşça kalın şimdilik, elinizi sıkayım.

Akşam yemeğine bizdesiniz tabii.

(Kuyumcu'ya.)

Bayım, sizin mücevher şişirilmekten zarar gördü.

KUYUMCU

Nasıl, efendimiz? Kötülediler mi yoksa?

TIMON

O kadar övdüler ki usandım artık.

Pahası da değerince yüksek biçileceğine göre

Varım yoğum gider satın alırsam.

KUYUMCU

Efendimiz, her kuyumcu aynı pahayı biçer ona.

Ama bilirsiniz, pahası değişmeyen şeyler

Sahiplerine göre değerlenir, el değiştirence.

İnanın, sevgili efendimiz, bu mücevheri taşımakla

Değerini artıracak olan sizsiniz.

TIMON

Alay, ama hoş.

TÜCCAR

Hayır, efendimiz; ciddi konuşuyor;

Herkesin söyleyeceği de budur size.

TIMON

Bakın kim geliyor; azarlarına dayanabilecek misiniz?

(Apemantus girer.)

KUYUMCU

Dayanınız, efendimizle birlikte.

TÜCCAR

Çatmayacağı kimse yoktur.

TIMON

Günaydın, sevimli Apemantus.

APEMANTUS

Benden günaydını sevimli olduğum gün alırsın;

Yani sen Timon'un köpeği

Bu aşağılık herifler de namuslu oldukları gün.

TIMON

Niçin aşağılık diyorsun onlara? Tanımıyorsun ki.

APEMANTUS

Atinalı değil mi bunlar?

TIMON

Evet.

APEMANTUS

Öyleyse sözüm de yerindedir.

KUYUMCU

Beni tanır mısınız?

APEMANTUS

Gördün ya tanıdığımı; adını söyledim.

TIMON

Pek üstün görüyorsun kendini, Apemantus!

APEMANTUS

Timon'a benzememek de en büyük üstünlüğüm.

TIMON

Nereye gidiyorsun böyle?

APEMANTUS

Namuslu bir Atinalının beynini patlamaya.

TIMON

Böyle bir suçun cezası ölümdür.

APEMANTUS

Evet, eğer kanun ölüm cezası verirse

Olmayan bir şeyi patlatmaya.

TIMON

Bu resmi nasıl buluyorsun, Apemantus?

APEMANTUS

Çocukçılığına diyecek yok.

TIMON

Bir usta elinden çıkmamış mı, demek istiyorsun?

APEMANTUS

Ressamın kendisi de bir ustanın elinden çıkmış,

Ama o da berbat bir sanat eseri.

RESSAM

Sen bir köpeksin!

APEMANTUS

Anan benim soyumdandır: O nedir ben köpeksem?

TIMON

Yemeği benimle yemek ister misin, Apemantus?

APEMANTUS

Hayır, ben efendilerimizi yemem.

TIMON

Yersen karılarını kızdırırsın, fena mı?

APEMANTUS

Oho, onlar yiyor zaten efendilerini;

Onun için göbekleri şişiyor ya.

TIMON

Belden aşağı bir düşünce bu.

APEMANTUS

Öyle mi geldi sana? Al senin olsun öyleyse.

TIMON

Bu mücevheri beğeniyor musun, Apemantus?

APEMANTUS

Açık yürek kadar değil, oysa açık yürek

Beş para vermeden alınan bir şeydir.

TIMON

Bunun değeri ne olabilir dersin?

APEMANTUS

Değerini düşünmeme değmez. Nasılsın, şair?

ŞAİR

Nasılsın, filozof?

APEMANTUS

Yalancı.

ŞAİR

Filozof değil misin?

APEMANTUS

Öyleyimdir.

ŞAİR

Yalancı değilim öyleyse.

APEMANTUS

Sen şair değil misin?

ŞAİR

Şairim.

APEMANTUS

Öyleyse yalancısın. Son yazdığın şeye bak:

Değerli bir insan diye yutturuyorsun Timon'u.

ŞAİR

Yutturmuyorum ki, öyledir gerçekten.

APEMANTUS

Evet, senin değerindedir;

Senin işine para verecek değerde.

Övülmek isteyen övenden daha değerli değildir.

Hey tanrılar! Ben de bir soylu zengin olaydım!

TIMON

Ne yapardın, Apemantus?

APEMANTUS

Şu anda Apemantus'un yaptığını:

O soylu zenginden iğrenirdim.

TIMON

Kendinden mi yani?..

APEMANTUS

Evet, kendimden.

TIMON

Niçin?

APEMANTUS

Soyluluğa, zenginliğe can atmış olduğum için.

Sen bir tüccarsın değil mi?

TÜCCAR

Evet, Apemantus.

APEMANTUS

Ticaret belanı versin senin, tanrılar vermezse.

TÜCCAR

Ticaret verirse belanı, tanrılar verdi demektir.

APEMANTUS

Tanrın ticarettir senin; tanrın belanı versin!

(Boru sesleri. Bir hizmetçi girer.)

TIMON

Nedir bu boru sesleri?

HİZMETÇİ

Alcibiades geliyor; yirmi kadar da atlı.

Onun arkadaşları hepsi.

TIMON

Gidin karşılayın lütfen; yol gösterin,

Buraya buyursunlar.

(Timon'un birkaç adamı çıkar.)

Benimle yemeğe kalmalısınız; gitmeyin sakın,

Size teşekkürlerimi bildirmemden önce.

Yemekten sonra anlatırsınız bana bu eseri.

Hepinizi gördüğüme çok sevindim.

(Alcibiades arkadaşlarıyla girer.)

Hoş geldiniz, safalar getirdiniz!

APEMANTUS

Ha, şöyle ha! Tamam:

Eğilip bükülün bakalım belleriniz kırılacağı!

Aralarında en küçük sevgi yokken

Şu madrabazların gösterdiği nezakete bakın!

İnsanlıktan çıkmış maymuna dönmüş hepsi.

ALCIBIADES

Sayın dostum, yüzünüz hasret ateşimi söndürdü;

Kana kana içiyor gözlerim sizi.

TIMON

Çok sevindim geldiğinize. Bırakmam sizi

Bol bol gülüp eğlenmeden birlikte.

Buyurun, içeri gidelim.

(Hepsi çıkar. Apemantus kalır.

İki bey girer.)

BİRİNCİ BEY

Saat ne surlarda dersin, Apemantus?

APEMANTUS

Namuslu olmanın tam zamanıdır derim.

BİRİNCİ BEY

İnsan her zaman namuslu olmalı, Apemantus.

APEMANTUS

Sen hiçbir zaman namuslu olmadığına göre

Düşün ne kadar suçlu olduğunu.

İKİNCİ BEY

Timon'un ziyafetine mi gidiyorsun?

APEMANTUS

Evet, yemeğin hınzırları nasıl şişirdiğini,

Şarabın aptalları nasıl kızıştırdığını görmeye.

İKİNCİ BEY

Haydi güle güle, güle güle.

APEMANTUS

Bana iki kez güle güle demen aptallık.

İKİNCİ BEY

Neden Apemantus?

APEMANTUS

Bir tanesini kendine saklamalıydın,

Çünkü benim sana güle güle diyeceğim yok.

BİRİNCİ BEY

Git geber öyleyse.

APEMANTUS

Yoo, ben senin buyruğunla hiçbir şey yapmam;

Sen onu dostuna söyle.

İKİNCİ BEY

Defol, konuşulmaz köpek! Kovarım yoksa!

APEMANTUS

Kendim kaçarım, köpek gibi, eşeğin çiftesinden.

BİRİNCİ BEY

İnsanlık düşmanı bu herif!

Haydi gidelim mi içeri? Timon'un cömert sofrasına?
Cömertliği de aşıyor artık bu insanın iyiliği.

İKİNCİ BEY

Sel gibi akıyor iyilikleri. Pluto,
Altın tanrısı, onun kâhyası olabilir ancak.
Her şeye değerinden kat kat fazlasını veriyor;
Aldığı her armağana verdiği karşılık
Bütün armağan ölçülerini aşıyor.

BİRİNCİ BEY

Hiçbir insan, hiçbir zaman
Daha soylu bir yürek taşımamıştır göğsünde.

İKİNCİ BEY

Tanrılar hep bolluk içinde yaşatsın onu!
Giriyor muyuz?

BİRİNCİ BEY

Buyurun, girelim.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

Aynı yer. Timon'un konağında bir ziyafet salonu.

*(Obualar çalınmaktadır. Büyük bir ziyafet sofrası
hazırlanmıştır. Flavius ve başkaları hizmet görmek-
tedir. Az sonra Timon, Alcibiades, beyler, senatörler
ve Ventidius girer. En arkadan Apemantus her za-
manki isteksiz haliyle ilerler.)*

VENTIDIUS

Yüce soylu Timon,
Tanrılar babamın yaşını hatırlayıp
Uzun bir dinlenmeye çağırdılar onu, ötelere.
Gözü arkada kalmadan, beni zengin bırakarak gitti.
Şimdi artık, cömert yüreğinize minnet borçlarımla,
Teşekkürlerim ve bağlılık duygularımla birlikte
Kurtuluşum için verdiğiniz altınları
Geri getiriyorum size.

TIMON

Yoo! Olmadı, dürüst dostum Ventidius;
Sevgimi yanlış yorumlamışsınız.
Ben sevdiğimi karşılık beklemeden severim.
Verdiğinin karşılığını alan,
Gerçekten vermiş sayılmaz hiçbir zaman.
Bizden üstün olanlar karşılık alsalar da,
Biz onları taklide kalkmamalıyız:
Üstün kişilerin kusurlarını hoş görür herkes.

VENTIDIUS

Soyluluk bu kadar olur!
(Herkes hayranlıkla Timon'a bakar.)

TIMON

Hayır, baylar; bütün nezaket gösterileri,
Sudan davranışlarla, içten gelmeyen karşılamarla,
Pişmanlık duyarak yaptığımız döneke iyiliklerle
Göz boyamak için bulunmuş yollardır.
Gerçek dostlukta yeri yoktur bunların.
Oturun, rica ederim; varlığımın sizi ağırlaması
Varlıklı olmaktan daha çok sevindiriyor beni.
(Otururlar.)

BİRİNCİ BEY

Efendimiz, siz böylesiniz gerçekten;
Bunu söylemek bir vicdan borcudur bizim için.

APEMANTUS

Hele, hele! Sizlerde bir vicdan var demek?

TIMON

Vay, Apemantus, hoş geldin aramıza.

APEMANTUS

Yoo, ben hoş geldin demen için gelmedim;
Kapı dışarı edilmek için geldim.

TIMON

Ayıp, ayıp! Pek geçimsiz bir adamsın sen.
Bu kadar kötü huy yakışmaz bir insana.
Fazla ileri gidiyorsun artık.

Azgın öfke kısa sürer der atalar,
Ama bu adamınki bitmek tükenmek bilmiyor.
Haydi, ayrı bir sofraya kurun ona;
Çünkü ne o kimseyle oturmaya yanaşır,
Ne de kimse onunla oturmaya, haklı olarak.

APEMANTUS

Beni alıkoymaktan zararlı çıkarsın Timon;
Ben bir gözlemci olarak geldim, haberin ola!

TIMON

Ne olursan ol, umurumda değil.
Bir Atinalısın madem, hoş geldin.
Ben kimseyi zorlamak niyetinde değilim burada;
Ama rica ederim, yemeklerim bari kapasın ağzını.

APEMANTUS

Yemeklerin senin olsun; boğazımda kalır yersem,
Çünkü ben dalkavuklarından değilim senin.
Ey tanrılar, bakın nice insan yiyor Timon'u,
Ve Timon nasıl görmüyor kendisini yiyenleri.
Acı veriyor bana bunca aç kurdu
Bir tek insanın kanına susamış görmek.
Timon'un bütün deliliği de şurada ki,
Çağırıyor, kışkırtıyor yiyicilerini kendisini yemeye.
Şaşıyorum insanların insanlara nasıl güvendiğine.
Bence bir insan başkalarını evine çağırdı mı,
Bıçaksız, hançersiz gelmelerini şart koşmalı;
Böylece hem daha az yiyicisi olur,
Hem de canını daha az tehlikeye atar.
Çok örnekleri görülmüştür bunun, çok:
Şimdi o tam yanı başında oturan,
Aynı ekmeği onunla bölüşen,
Aynı bardaktan dostça şarap içen davetlisi
Onu öldürmekte herkesten önce davranabilir.
Denenmiş, yaşanmış şeyler bunlar.
Ben böylesi kodaman kişilerden olsam,
Sofrada şarap içmekten korkardım,

Gırtlığımın zayıf yerini görürler diye.
Büyük adamlar boğazlarına zırh geçirmeli
İçki içerken.

TIMON

(*Kendisine kadeh kaldıran bir davetliye.*)

Hayhay, içelim dostum; dolansın sofrayı şarap!

İKİNCİ BEY

Buradan başlasın dolanmaya, canım efendimiz!

APEMANTUS

Buradan başlasınmış! Pişkin herife bakın!
Dalkavukluk fırsatını kaçırmıyor.
Ama bu tokuşturmalar dokunacak sana Timon,
Sana da, sağlığına da, servetine de.
Benim içkim hafif, günah işlemeye gücü yetmez;
Tertemiz su, çamura batırmaz kimseyi.
İçtiğim de yediğim de fakircedir benim, neden?
Çünkü tanrılar hoşlanmaz gösterişli ziyafetlerden.

(*Apemantus yemekten önce dua eder.*)

Ölümsüz tanrılar, para dilenmiyorum sizden;
Tek dileğim kendim için olacak yalnız:
Kimsenin sözüne, yeminine
İnanacak bir insan olmaktan koruyun beni!
Ne ağlayan bir orospuya kanayım,
Ne uyur gibi görünen bir köpeğe!
Ne zindandan kurtulmak için zindancıya güveneyim,
Ne de başım darda iken dostlara.
Amin! Tanrılar iştah versin;
Zengin günah işler, sen kök yersin.

(*Yer, içer.*)

Temiz yüreğine temiz yiyecekler, Apemantus!

TIMON

Yiğit Alcibiades, sizin aklınız şimdi
Savaş meydanlarında olsa gerek.

ALCIBIADES

Aklım şu anda sizin emrinizde, soylu Timon.

TIMON

Bir düşman kahvaltısı bir dost yemeğinden daha hoş gelir size herhalde.

ALCIBIADES

Düşman kahvaltısı kanlı kanlı olursa, üstüne yemek yoktur. Öyle bir ziyafet dostlar başına!

APEMANTUS

Keşke bütün bu dalkavuklar düşmanın olsa da, gebertsen hepsini ve beni kahvaltıya çağırısan!

BİRİNCİ BEY

Ah, Timon efendimiz, ne iyi olurdu bir fırsat çıksa da yüreklerimizi bir kez deneyebilseniz. O zaman size ne kadar bağlı olduğumuzu gösterir ve en büyük mutluluğa eredik böylece.

TIMON

Aman, canım dostlarım, ben hiç şüphe eder miyim dostluğunuzdan sizin? Tanrılar istemiş sizin bana bunca yardımlar etmenizi. Yoksa nasıl dostum olurdunuz sizler benim? Niçin binler arasından yalnız sizlere dostlarım diyorum yüreğimde yeriniz yoksa? Kendi kendilerini övemeyen siz alçakgönüllü dostlarımı ben kendi kendime övdüm, sandıklarından daha da fazla hem de. Tanrılar, dedim kendi kendime, insanın ne diye dostu olsun dostlarından yardım görmeyecekse? En yararsız varlıklar onlar olurdu dünyada, hiçbir zaman başvurmayacaksak onlara. Öyle olsa dostlar, dolaplarda asılı kalan ve seslerini kendilerine saklayan güzel çalgılara benzerdi. İnanın bana, sizlere daha yakın olabilmek için

Çok kez daha az varlıklı olmayı özlemişimdir. İnsan dünyaya iyilik etmek için gelir. Dostlarımızın zenginliğini kendimizin saymaktan daha güzel, daha haklı ne vardır? Ah ne mutlu bir güvenliktir böyle kardeşler gibi, birbirlerinin servetini kullanan birçok dostlar arasında yaşamak!

(Ağlar.)

Ah bu sevinç! Taşmasıyla boğulması bir oluyor! Gözlerim yaşlarını tutamaz oluyor galiba. Kusurlarını unutturmak için içiyorum şerefimize.

APEMANTUS

İçsinler diye ağlıyorsun Timon!

İKİNCİ BEY

Sevinç bizim de gözlerimizi doldurdu
Ve taşıyor işte, bir çocuk doğar gibi.

APEMANTUS

Ha, ha, hay! Gel de gülme bu doğan piçe!

ÜÇÜNCÜ BEY

İnanın efendimiz, sözleriniz çok dokundu bana.

APEMANTUS

Çok!

(Boru sesleri gelir.)

TIMON

Nedir bu boru sesleri?

(Bir hizmetçi girer.)

Ne var?

HİZMETÇİ

Af buyurun efendimiz, sizi görmeye gelen bayanlar var.

TIMON

Bayanlar mı? Ne istiyorlar?

HİZMETÇİ

Bir haberciyle gelmişler efendimiz, o gelip anlatacakmış size ne istediklerini.

TIMON

Peki, buyursunlar.

(Cupid girer.)

CUPID

Selam sana değerli Timon; selam sizlere de
Timon'un cömert sofrasını paylaşıyorlar.

İnsanoğlunun beş duyusu beni efendileri biliyorlar,
Cömert yüreğini kutlamaya geldiler kendiliklerinden.

Kulak, dil, el, burun doyar senin sofranda,
Onlar şimdi gözlerini doyurmak istiyorlar yalnız.

TIMON

Başımızın üstünde yerleri var, buyursunlar:
Çalsın çalgılar, karşılasın onları.

(*Cupid çıkar.*)

BİRİNCİ BEY

Bakın çok seveniniz var, efendimiz!

(*Çalgılar çalar.*)

*Cupid, Amazon kılığında saz çalıp oynayan kadın-
larla girer.*)

APEMANTUS

Hoppala! Bu taşkın zııırlık da nesi!
Hora tepiyorlar. Çıldırmış bu kadınlar.
Nerede şan şeref, orada çılgınlık zaten bu dünyada.
Biraz yağ biraz otla doymak varken
Çılgınlık değil mi şatafatlı sofralar?
Eğlenmek için maskara ediyoruz kendimizi,
Sofrasında içmek için adama dalkavukluk et,
Sonra, adam yaşlanınca, iyiliğine karşılık
Yüzüne tükür, vur beline öldüresiye!
Kim yaşamış da bozulmamış ya da bozmamış?
Kim ölmüş de mezarına hiç nankörlük götürmemiş
Dostlarından gördüğü iyiliklere?
Ben korkarım karşımda göbek atanlardan;
Gün gelir hora teıperler üstümde!
Çok görölmüş bir şey bu;
İnsanlar kapar kapılarını batan güne karşı.

(*Beyler Timon'a büyük hayranlık gösterileri yapı-
rak masadan kalkar ve birer Amazon yakalayarak
hepsi çalgıya ayak uydurup dans eder ve dururlar.*)

TIMON

Gönlümüzü şenlendirdiniz güzel periler;
Sizlerle bir kat daha güzel,

Bir kat daha tatlı oldu şölenimiz,
Sanatınızı, parıltınızı eklediniz ona.
Kendi buluşumu beğendirdiniz bana,
Candan teşekkür ederim size.

BİRİNCİ KADIN

Efendimiz, fazla yükseltiyorsunuz bizi.

APEMANTUS

Elbet, fazla aşağılıksınız da ondan;
Tutulur gibi değilsiniz başka türlü!

TIMON

Bayanlar, şurada sizin için hazır bir sofrı var
Lütfen keyfinize bakın orada.

BEŞ KADIN BİRDEN

Çok teşekkür ederiz efendimiz.

(*Cupid ve kadınlar çıkar.*)

TIMON

Flavius!

FLAVIUS

Buyurun efendimiz.

TIMON

Küçük sandığı yanıma getir.

FLAVIUS

Baş üstüne efendimiz.

(*Kendi kendine.*)

Mücevher dağıtacak yine! Böyle coşunca
Hiç karşı konamıyor ki kendisine.
Karşı koyardım yoksa; doğrusu, koymalıyım da.
Ama varını yoğunu tüketince
Çok olur karşı koyanı, olacağı da benzer.
Ne yazık, cömertlik uzağı görmüyor hiçbir zaman
Yoksa kendi yüreğinin kurbanı olmazdı insan.

(*Çıkar.*)

BİRİNCİ BEY

Adamlarımız nerede bizim?

HİZMETÇİLER

Buradayız, efendimiz.

İKİNCİ BEY

Atlarımız gelsin!

(*Flavius küçük sandıkla girer.*)

TIMON

Dostlarım, bir sözüm daha var sizlere;
Siz dostum, şöyle buyurmaz mısınız biraz;
Rica ederim, şeref verin bana,
Şu mücevherlerin değerini artırmakla;
Kabul buyurun ve takın onu değerli dostum.

BİRİNCİ BEY

O kadar hediyeleriniz altında kaldım ki...

HEPSİ BİRDEN

Hepimiz de öyle.

(*Bir hizmetçi girer.*)

HİZMETÇİ

Efendimiz, senatodan birkaç soylu kişi şimdi atlarından
indiler: Sizi görmeye gelmişler.

TIMON

Buyursunlar.

FLAVIUS

Yalvarırım efendimiz, bir şey söylememe izin verin; sizi
pek yakından ilgilendiren bir şey...

TIMON

Pek yakından! Öyleyse bir başka zaman dinlerim seni.
Rica ederim, yeni gelenleri ağırlamak için gerekeni yap.

FLAVIUS

(*Kendi kendine.*)

Nasıl ağırlarız bilemem pek.

(*Bir başka hizmetçi girer.*)

İKİNCİ HİZMETÇİ

Efendimiz kabul buyururlarsa, Lucius, sevgisinin candan
bir itkisiyle, gümüş koşumlu süt beyaz dört at sunuyor size.

TIMON

Seve seve alırım. Değerlerince bakılsın atlara.

(*Üçüncü bir hizmetçi girer.*)

Ne var? Nedir söyleyeceğin?

ÜÇÜNCÜ HİZMETÇİ

Efendimiz arzu buyururlarsa, şanlı efendimiz Lucullus
yarın kendisiyle ava çıkmanızı rica ediyor. Ayrıca iki çift
tazı gönderdiler efendimize.

TIMON

Ava geleceğimi söyle. Hediyeleri alsınlar,
Gereğince karşılık da hazırlansın.

FLAVIUS

(*Kendi kendine.*)

Neye varacak bunun sonu? Bulup buluşturup
Büyük hediyeler vermemizi istiyor bizden,
Bomboş bir hazineden üstelik.
Ne kesesinin durumunu bilmek istiyor,
Ne de bırakıyor ki anlatayım kendisine
Cömertliğiyle varını yoğunu kuruttuğunu,
Dilediği her şeyi yapmaya gücü yetmez olduğunu.
Verdiği sözler varlığının o kadar üstünde ki,
Ne söylese borca giriyor artık,
Her sözülle biraz daha artırıyor borçlarını.
O kadar iyi bir adam ki bu
İyiliğinin faizini ödüyor şimdi de.
Bütün toprakları şuna buna rehinde.
Doğrusu, ayrılmak zorunda kalmadan önce,
Tatlılıkla sıyrılmak istiyorum bu işten.
Dostlar insanı düşmandan çok batırırsa böyle
İnsanın hiç dostu olmasın daha iyi bence.
İçim kan ağlıyor efendim için.

(*Çıkar.*)

TIMON

Siz dostum, kötülük ediyorsunuz kendinize,

Değerlerinizi bu kadar hiçe saymakla.
Buyurun, bu çoban armağanı da size.

İKİNCİ BEY

Hiçbir teşekkür karşılayamaz bunu.

ÜÇÜNCÜ BEY

Cömert değil, cömertliğin ta kendisi bu insan.

TIMON

Bakın dostum, şimdi hatırladım: Geçen gün bindiğim
Doru atı öven sizdiniz. Sevdiniz madem, sizin olsun.

İKİNCİ BEY

Yoo, yalvarırım, af buyurun, efendimiz.

TIMON

Ben her söylediğimi candan söylerim;
İnsan sevdiğini över yalnız, bilirim.
Ve dostlarım bir şeyi sevdiler mi,
Onların sevgisini kendi sevgimden ayırt etmem.
İnanın bana. Güle güle dostlarım.
Hepinizi birer birer görmeye geleceğim.

BÜTÜN BEYLER

Buyurun, başımız üstünde yeriniz var.

TIMON

(Hediyeler dağıtarak.)

Sizin beni böyle sık sık görmeye gelmeniz
Öyle candan sevindiriyor ki beni
Ne versem az geliyor bana verdiklerim.
Elimde olsa krallıklar dağıtırdım dostlarıma,
Bıkmaz, usanmazdım da dağıtmaktan.

(Alcibiades'e şahane bir mücevher vererek.)

Alcibiades, sen bir askersin;
Zengin olmak kolay iş değil senin için.
Hayır işlemektir sana armağan vermek.
Çünkü sen ölümler içinde yaşamaktasın,
Yerin yurdun da savaş meydanlarıdır.

ALCIBIADES

Evet Timon, kanlı meydanlar.

BİRİNCİ BEY

Size öyle candan bağlıyız ki...

TIMON

Ben de sizlere.

İKİNCİ BEY

Sonsuz sevgilerle buyruğunuzdayız.

TIMON

Ben de sizin. Işık tutun, daha fazla ışık!

BİRİNCİ BEY

Yüce mutluluk, şanlar, şerefler dileriz size.

TIMON

Dostlarıma her şeyi fedaya hazırım.

(Alcibiades, beyler ve başkaları çıkarlar.)

APEMANTUS

Nedir bu maskaralıklar!
Nedir o eğilip bükülmeler, kış kaldırmalar!
Bu bacak kırmalar değer mi o verilen altınlara!
İçi çamur dolu dostluklar bunlar.
Bana sorarsanız, sahte yüreklielerde
Hiç sağlam bacak olmaması gerekirdi.
Hep bu bacak oyunlarına gidiyor
İyi yürekli sersemlerin paraları.

TIMON

Ah, Apemantus, bu kadar aksi olmasan
Sana da cömert davranırdım.

APEMANTUS

Hayır, ben hiçbir şey istemem; çünkü ben de satılacak
olursam kimse kalmaz seni eleştirecek; daha da hızla ba-
tarsın günaha o zaman. O kadar zamandır verip duru-
yorsun ki Timon, korkarım verecek hiçbir şeyin kalma-
yacak yakında. Ne gereği var bu ziyafetlerin, şatafatların,
boş cafcafların?

TIMON

Yoo, yine el âleme çatmaya başlayacaksan, yemin ede-

rim, dinlemem artık. Güle güle! Başka telden çalacağın zaman gelirsin.

APEMANTUS

Ya, demek dinlemek istemiyorsun beni şimdi,
Hiçbir zaman dinleyemeyeceksin öyleyse.
Kapıyorum ben de sana cennet kapılarını.
Ah bu insanlar! Kulakları öğütlere sağır,
Dalkavukları dinlemeye hazır.

(Çıkar.)

II. Perde

1. Sahne

Atina. Bir senatörün evinde bir oda.

(Senatör elinde kâğıtlarla girer.)

SENATÖR

Son aldığı beş bin. Varro'yla Isidore'a
Dokuz bin borçlu. Bana olan eski borçlarıyla
Yirmi beş bin eder. Öyleyken, çılgınca
Har vurup harman savuruyor hâlâ.
Bu böyle gitmez, gitmeyecek de.
Altın mı istiyorsun? Çal bir dilencinin köpeğini,
Ver Timon'a; köpek şıkır şıkır altın getirsin sana.
Atını satıp yerine yirmi tane
Daha iyi at satın almak ister misin?
Ver atını Timon'a; hiçbir şey de isteme;
Atın başlar hemen daha iyi atlar doğurmaya sana.
Kapısındaki adam kapıcı değil,
Gelen geçeni ha bire içeri buyur eden
Hep güler yüzlü bir melek. Gitmez bu böyle.
Akıl almaz bu durumun sürüp gideceğini.
Hey! Caphis! Buraya gel! Caphis! Neredesin be?

CAPHIS

Buradayım efendimiz; ne buyurdunuz?

SENATÖR

Giyin, kuşan; hemen Timon'un konağına git;
 Hiç sıkılmadan paramı iste kendisinden.
 Baştan savmaları yutayım deme sakın;
 Öyle, "Efendine benden selam söyle," deyip
 Şapkasını sağ elinde şöyle döndürmekle
 Susturup geri yollamasın seni.
 Yoo, söyle: Efendimin başı darda de;
 Kendi paramı kendim için kullanmak zorundayım.
 Verdiği sözün üstünden günler, aylar geçti;
 Aldığı sürelerle güvenmem yüzünden
 İtibarımı sarsacak durumlara düştüm.
 Kendisini severim, sayarım; ama
 Onun parmağı iyileşecek diye
 Benim belin kırılmasını da isteyemem.
 Hiç bekleyecek durumda değilim;
 Sıkıntıdan kurtulmak için, kuru laf değil
 Hemen şimdi para lazım bana düpedüz.
 Haydi, git. En yumuşamaz suratını takın,
 İsterim de isterim diye dayat.
 Çünkü, korkarım kanatları bir bir yolununca,
 Şimdi Zümrüdüanka gibi ışıklar saçan Timon
 Tüysüz martı palazına dönecek. Git hemen.

CAPHIS

Gidiyorum, efendimiz.

SENATÖR

Senetleri de yanına al, tarihlerini bir bir göster.

CAPHIS

Peki, efendim.

SENATÖR

Haydi, git.

(Çıkarlar.)

2. Sahne

Timon'un evinde bir oda.

(*Flavius elinde birçok hesap kâğıdıyla girer.*)

FLAVIUS

Hiç aldırıldığı yok, bir an durduğu yok.
 Öylesine çılgın ki para harcamada
 Ne altından nasıl kalkacağını bileceği var,
 Ne de bu israf cümbüşünden vazgeçeceği.
 Neler gidiyor elinden, umurunda değil;
 Ne kalacak elinde, düşünmüyor bile.
 Dünyada hiç kimse iyilik yapacağım diye
 Bu kadar akılsızlık etmemiştir.
 Ne yapmalı? Söz dinlemeyecek belayı tatmadan.
 Ama açık konuşmalıyım artık. Avdan döner şimdi.
 Ah yazıklar olsun, yazık, yazık, yazıklar olsun!

(*Caphis, Isidore ve Varro'nun hizmetçileri girer.*)

CAPHIS

Günaydın, Varro; para için mi geldin?

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Sen de para için gelmedin mi?

CAPHIS

Evet. Sende mi Isidore?

ISİDÖRE'UN HİZMETÇİSİ

Evet, ben de.

CAPHIS

Elimiz boş dönmesek bari.

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Korkarım öyle olacak.

CAPHIS

İşte geliyor.

(*Timon, Alcibiades, beyler ve başkaları girer.*)

TIMON

Yemek yer yemez çıkarız, Alcibiades'im.

(*Hizmetçilere.*)

Benimle mi işiniz? Ne istiyorsunuz?

CAPHIS

Efendimiz, bazı alacak senetleri var da.

TIMON

Alacak senetleri mi? Nerelisiniz siz?

CAPHIS

Atinalı, efendimiz.

TIMON

Kâhyama gitsenize?

CAPHIS

Af buyurun efendimiz; kâhyanız
 Bir aydır atlatıp duruyor beni.
 Efendimin başı dertte olduğu için
 Hemen istiyor parasını. Çok rica ediyor.
 Sizin şanınıza yakışanı yapıp
 Alacağını ödemenizi bekliyor.

TIMON

Sen iyi bir adama benziyorsun dostum;
 Rica ederim, yarın sabah gel bana.

CAPHIS

Olmaz canım efendimiz, bakın...

TIMON

Kendini tut biraz kuzum.

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Ben de Varro'nun adamıyım, efendimiz.

ISIDORE'UN HİZMETÇİSİ

Beni Isidore gönderdi, efendimiz;
 Çok rica ediyor, hemen parasını...

CAPHIS

Efendimin ne durumda olduğunu bilseniz...

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Altı haftadan fazladır bekliyoruz, efendimiz...

ISIDORE'UN HİZMETÇİSİ

Kâhyanız boyuna atlatıyor beni,
 Onun için dosdoğru size yolladı efendim beni.

TIMON

Durun nefes alayım biraz. Rica ederim baylar,
 Şöyle bekleyin biraz, gelirim hemen.

(Alcibiades ve beyler çıkar.)

(Flavius'a.)

Sen gel bakalım buraya; ne oluyor?

Nedir bu ödenmemiş borç senetleri?

Ne diye şerefim lekeleniyor bu gecikmelerle?

FLAVIUS

Rica ederim, baylar; şimdi sırası değil bunların;
 Yemekten sonraya kadar bekleyin,
 O zamana kadar ben de anlatırım efendimize,
 Borçların neden ödenmediğini.

TIMON

Öyle yapın, dostlarım.

(Flavius'a.)

Söyle iyi bakılsın onlara.

FLAVIUS

Buyurun, gelin ardımdan.

(Flavius çıkar. Apemantus bir soytarıyla girer.)

CAPHIS

Durun, durun; Apemantus geliyor bir soytarıyla;
 Bekleyin, eğlenelim biraz.

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Bırak asılası herifi! Canımıza okur şimdi!

ISIDORE'UN HİZMETÇİSİ

Canı çıksın, köpek herifin!

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

(Soytarı'ya.)

Ne var ne yok, soytarı?

APEMANTUS

Ne o? Gölgenle mi konuşuyorsun?

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Sana bir şey söylemedim.

APEMANTUS

Hayır; kendi kendine söyledin.

(Soytari'ya.)

Gel gidelim.

ISIDORE'UN HİZMETÇİSİ

(Varro'nun hizmetçisine)

Aldın mı soytarıyı sırtına şimdi?

APEMANTUS

Hayır, ayakların yerde, daha sırtında değilsin.

CAPHIS

Soytari kim oluyor şimdi?

APEMANTUS

Bu soruyu soran: Aşağılık herifler!

Madrabaz uşakları! Para pezevenkleri!

HİZMETÇİLER

Ne? Biz neymişiz Apemantus?

APEMANTUS

Birer eşek!

HİZMETÇİLER

Neden?

APEMANTUS

Ne olduğunuzu bana soruyorsunuz, ne olduğunuzu kendiniz bilmiyorsunuz da ondan. Onlarla sen konuş soytarı!

SOYTARI

Nasılsınız baylar?

HİZMETÇİLER

Ağzına sağlık, canım soytarı! Hanımın nasıl?

SOYTARI

Hep su kaynatıp duruyor, sizin gibi frengili horozları haşlamak için! Kerhanede görsek artık sizi.

APEMANTUS

Güzel! Ağzınıza sağlık!

(Bir içoğlanı girer.)

SOYTARI

Alın işte! Bizim hanımın içoğlanı geldi!

İÇOĞLANI

(Soytari'ya.)

Ne o? Hayrola reis? Ne işin var senin bu akıllı kişiler arasında? Nasılsın Apemantus?

APEMANTUS

Ah, bir kırbaç olmalıydı ki dilim, alırdın o zaman hak ettiğin cevabı!

İÇOĞLANI

Kuzum Apemantus; şu mektupların üstlerini okur musun bana. Hangisi hangisinin bilmiyorum.

APEMANTUS

Okuma bilmiyor musun sen?

İÇOĞLANI

Hayır.

APEMANTUS

Seni astıkları zaman pek az bilgi eksilecek öyleyse dünyadan. Bu Timon'a... bu da Alcibiades'e. Haydi git; piç olarak doğmuşsun, pezevenk olarak da öleceksin.

İÇOĞLANI

Sen de bir köpek olarak doğmuşsun, bir köpek gibi de öleceksin açlıktan. Karşılık istemez; gidiyorum.

(Çıkar.)

APEMANTUS

Sen namustan da böyle kaçarsın işte. Gel soytarı, Timon'a götürüyim seni.

SOYTARI

Beni bırakacak mısın orada?

APEMANTUS

Timon evdeyse. Siz üçünüz üç madrabazın hizmetinde değil misiniz?

HİZMETÇİLER

Evet, keşke onlar bizim hizmetimizde olsalardı.

APEMANTUS

Keşke; celladın hırsıza ettiği hizmeti görürdünüz!

SOYTARI

Üçünüz de madrabaz uşağısınız demek?

HİZMETÇİLER

Evet, soytarı.

SOYTARI

Desenize her madrabazın bir soytarı uşağı oluyor her zaman! Benim hanımım da madrabazdır, soytarısıyım ben onun. Gel gelelim, sizin efendilerinizden borç almaya gelenler üzgün gelir, keyifli giderler. Benim hanıma gelenlerse keyifli gelir, üzgün giderler. Neden böyledir dersiniz?

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Ben söyleyebilirim neden.

APEMANTUS

Söyle öyleyse, söyle de orospucubaşı, kepezelerbaşı sayalım seni! İtibarın eksilmez, büsbütün artar böylece.

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Orospucubaşı ne demek oluyor, soytarı?

SOYTARI

Kılığı kıyafeti yerinde bir soytarı demek, az çok sana benzer biri işte. Bir ruh gibidir o: Bazen bir bey kalıbına girer, bazen bir avukat kalıbına, bazen de filozof kalıbına, bir değil iki taş hak eden filozof kalıbına! Çok kez de bir şövalye kılığındadır. Kısacası yedisinden yetmişine kadar her türlü insan yüzünü takınır bu ruh.

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Akıldan tam sakat denemez sana.

SOYTARI

Sana da tam akıllı denemez. Bende ne kadar kaçıklık varsa, sende de o kadar sapıklık var.

APEMANTUS

Bu söz Apemantus'un olabilirdi.

HİZMETÇİLER

Açılın, yol verin: Timon efendimiz geliyor.

(Timon ve Flavius girer.)

APEMANTUS

Sen gel benimle, soytarı, gel.

SOYTARI

Her zaman da âşıkların, zenginlerin, kadınların ardından gidecek değilim ya, kimi zaman bir filozofun ardından giderim.

(Apemantus'la soytarı çıkar.)

FLAVIUS

Şöyle yakın bir yerde bekleyin, biraz sonra görüşeceğim sizinle.

(Hizmetçiler çıkar.)

TIMON

Pek şaştım sana doğrusu: Nasıl olur da Durumu apaçık bildirmezsin bugüne dek bana? İmkânlarımın ne olduğunu bilir Ona göre kıstardım masraflarımı.

FLAVIUS

Hiç dinlemek istemediniz ki beni; Kaç kez söylemeye çalıştım size durumu.

TIMON

Hadi, hadi; bir iki kez çalışmışsındır belki, Seni dinleyecek durumda olmadığım zamanlarda. "Konuşturmadınız ki konuşayım" deyip Sorumluluktan kurtulmak için sadece.

FLAVIUS

Aman etmeyin, canım efendimiz, bir değil, beş değil, Kaç kez getirdim hesapları, koydum önünüze. Her zaman attınız başınızdan; bırak hesapları, Bana dürüstlüğüm yeter, dediniz her seferinde. Size getirdikleri ufak tefek hediyelere karşılık Yüz kat fazlasını ver diye buyurunca bana

Başımı salladım hep iki yana, ağladım bile.
 Saygısızlık etmeyi de göze alarak
 Yalvardım, sıkın diye biraz kesenin ağzını.
 Az mı azar işittim sizden, hem de nasıl,
 Servetiniz gittikçe azalıyor, borçlarınız ise
 Alabildiğine çoğalıyor dediğim zaman?
 Sevgili efendimiz, şimdi kulak veriyorsunuz bana
 Ama çok geç! Yine de söyleyeyim bir kez daha:
 Bütün varınız yoğunuz bir araya da gelse
 Yarısını bile karşılamaz şu andaki borçlarınızın.

TIMON

Bütün topraklarımı sat.

FLAVIUS

Hepsi rehinde, birçoğu haczedildi gitti bile.
 Geri kalan günü gelmiş borçları zor öder,
 Yarın öbür gün başkalarının günleri dolacak:
 Neyle karşılayacağız onları?
 En sonunda neyle kapayacağız bu hesapları?

TIMON

Ta Lakedaimonia'ya kadar uzardı topraklarım.

FLAVIUS

Sevgili efendim, koca dünya bir tek söz yalnız,
 Onu da bir solukta harcamak elinizde olsaydı
 Harcayiverirdiniz çoktan.

TIMON

Burada haklısın.

FLAVIUS

Benim tutumum ya da dürüstlüğüm üstüne
 Bir kuşkunuz varsa, en titiz denetçiler önünde
 Sigaya çekin beni. Tanrılar tanığımdır:
 Konağın bütün hizmet yerleri
 Doymak bilmez misafir uşaklarıyla dolup taşarken,
 Şarap fıçılarımıza sarhoşlar kan ağlatırken,
 Her oda ışıklarla pırıl pırıl yanıp

Türlü sazlarla uğuldayıp durduğu zamanlar
 Ben odama çekilip uyku girmeyen gözlerimden
 Çok acı yaşlar dökmüşümdür.

TIMON

Aman ne olur, bitir artık, yeter.

FLAVIUS

Tanrılar, diyordum kendi kendime,
 Olacak şey mi bu benim efendimin cömertliği?
 Neler gitti, neler, bu gece
 Kölelerin, aşağılık hödüklerin midesine!
 Kimler yaltaklanmıyor Timon efendimize!
 Hangi yürek, hangi kılıç, hangi güç, hangi servet
 Feda etmiyor kendini Timon efendimize,
 Yüce Timon'a, soylu, soylular soylusu Timon'a!
 Ah, bir bitti mi bu övgüleri satın alan paralar
 Tükenir o övgülere can atan soluklar da!
 Ziyafetle kazanılan dost çabuk yitirilir.
 Kış yağmurlarının bir bulutu geçmeye görsün
 Bütün o sinekler yok olur birden.

TIMON

Dur, daha fazla ders verme artık bana:
 Kötü yürekle cömertlik etmiş değilim ben;
 Akılsızca da olsa ahlaksızca para saçmış değilim.
 Ne diye ağlayıp vahlanıyorsun?
 Nasıl düşünebilirsin dostsuz kalabileceğimi?
 Merak etme, dostlarımin kesesine başvursam
 Beni sevenlerden borç istemeye kalksam,
 Nicelerinin kesesini açtırabilirim.
 Senin ağzını açtırabildiğim gibi.

FLAVIUS

Dilerim doğru çıksın bu düşündükleriniz.

TIMON

Hem ben seviniyorum neredeyse
 Böylesine kötü bir duruma düştüğüme:

Dostlarımı deneyebilirim çünkü şimdi
Göreceksin nasıl aldandığını varlığım üstüne:
Hey, içerdekiler! Flaminius! Servilius!
(*Flaminius, Servilius ve hizmetçiler girer.*)

HİZMETÇİLER

Buyurun, buyurun efendimiz.

TIMON

Ayrı yerlere yollayacağım her birinizi:
Sen sayın Lucius'a git; sen sayın Lucullus'a;
Kendileriyle bugün ava gittiğim dostuma;
Sen de Sempronius'a git.
Selam ve sevgiler götürün onlara benden.
Deyin ki övünç duyuyorum bugün, bir para yardımı
İsteme fırsatını bulduğum için kendilerinden.
Ellişer talent göndersinler.

FLAMINIUS

Peki, efendimiz.

FLAVIUS

(*Kendi kendine.*)

Lucius? Lucullus ha? Ohooo!

TIMON

Sen de dostum, senatörlere git.
Devletin zenginleşmesinde payım olmakla
Bir dilekte bulunmak hakkını kazanmışımdır:
Bana hemen bin talent göndermelerini söyleyin.

FLAVIUS

Ben bu yola başvurdum kendiliğimden,
Hep böyle yapılır çünkü bizim durumumuzda;
Adınız, mührünüzle ödünç para istemeye gittim,
Olmaz diye başlarını salladı hepsi,
Beş para vermeye yanaşmadı hiçbiri.

TIMON

Ne diyorsun? Nasıl olur?

FLAVIUS

Hepsi söz birliği etmiş gibi konuştular:
Bu ara işler pek kötü gidiyormuş;
Parasızlıktan dilediklerini yapamaz haldeymişler;
Pek üzülmüşler, siz şerefli bir insanmışsınız;
Ama onlar dermiş ki, bilmem nasıl demeliymiş ki,
Bir aksaklık da yok değilmiş tutumunuzda;
En soylu ruhların bile bir bozuk yanı olabilirmiş;
Keşke işler yolunda gideymiş de, ama ne yazık ki...
Falan diyerek ve önemli başka işlerden söz ederek,
Kesik kesik sözlerine tatsız bakışlar ekleyerek,
Yarım yamalak selamlar, eğri büğrü yüzlerle
Söyleyeceklerimi dondurdular ağızımda.

TIMON

Tanrılar, siz yargılayın onları!
Sen aldırma dostum, hoş gör.
Nankörlük kanlarından geliyor bu ihtiyarlara.
Pıhtılaşmış, donmuştur onların kanları;
Kolay kolay akamaz damarlarında.
Kanları sıcak olmadığı için iyi olamıyorlar.
Her yaratık yaşlanıp toprağa döneceği için,
Kendini hazırlar bu yolculuğa,
Gittikçe durgunlaşıp, ağırlaşarak.

(*Bir hizmetçiye.*)

Sen de Ventidius git.

(*Flavius'a.*)

Üzülme, ne olur; sen vefalı, dürüst bir insansın;
Yürekten söylüyorum; hiçbir suçun yok senin.

(*Hizmetçiye.*)

Ventidius babasını gömeli çok olmadı,
Büyük bir mirasa da kondu.
Yoksulken, hapisteyken, dostları yüz çevirmişken,
Beş talent verip ben kurtardım onu.
Selam söyle benden; dostunuzun başı darda de;

O kadar ki, o beş talenti bile
Hatırlatmak zorunda kalmış bulunuyorum.

(Hizmetçi çıkar.)

(Flavius'a.)

Bu parayı alınca günü gelmiş borçları öde.
Çevresinde bunca dost varken,
Timon'un batabileceğini ne söyle,
Ne de aklından geçir sen.

FLAVIUS

Ah keşke hiç geçirmeyebilsem aklımdan bunu;
Ama böyle düşünmektir sizi yıkacak olan.
Herkesi kendi gibi sanıyor cömert insan.

(Çıkarlar.)

III Perde

1. Sahne

Atina. Lucullus'un evinde bir oda.

(Flaminius beklemektedir. Bir hizmetçi girer.)

HİZMETÇİ

Efendime söyledim geldiğinizi; iniyor şimdi.

FLAMINIUS

Teşekkür ederim.

(Lucullus girer.)

HİZMETÇİ

İşte geliyor, efendimiz.

LUCULLUS

(Kendi kendine.)

Timon'un adamlarından biri; bir hediye getirmiş olmalı!
Rüyamda bir gümüş ibrik ve leğen görmüştüm bu gece.

(Flaminius'a.)

Vay Flaminius! Aslan Flaminius! Hoş geldin, safalar getirdin! Şarap getirin bize.

(Hizmetçi çıkar.)

Efendin nasıl? O senin cömertler cömerti canım efendin?
Atina'nın o şanlı şerefli, kusursuz, temiz yürekli, soylu evladı?

FLAMINIUS

İyidir, efendimiz.

LUCULLUS

Pek sevindim iyi olduklarına. Nedir bakayım o koltuğunun altındaki? Göster, canım Flaminius.

FLAMINIUS

İnanmayacaksınız ama efendimiz, bir boş kutu sadece. Efendimin buyruklarıyla onu sizin doldurmanızı ricaya geldim. Kendilerine acele elli talent lazım oldu da sizden ödünç almak üzere yolladılar beni. Hiç şüphe etmiyorlar tabii bu yardımı esirgemeyeceğinizden.

LUCULLUS

Ya! Öyle mi? Vah, vah! Hiç şüphe etmiyor demek ha? Yazık; efendin iyi adamdır, soylu kişidir, ama insan bu kadar da açmamalı evinin kapısını. Kaç kez sofrasında nice yemekler yedim ve söyledim bunu kendisine. Aynı gün üst üste iki yemeğe mahsus gittiğim oldu, masrafları kısmasını öğütlemek için. Ama kulak vermedi öğütlerime. Kaç yemeğine gidip söyledim, nafile, aldırıyor. Her insanın bir kusuru vardır, onun kusuru da fazla cömert olmak. Söyledim bunu kendisine, ama vazgeçiremedim onu bu huyundan.

(Hizmetçi şarapla döner.)

HİZMETÇİ

Buyurun efendimiz, şarabı getirdim.

LUCULLUS

Flaminius, sen akıllı bir adamsın, bilirim. Sağlığına!

FLAMINIUS

Kulunuza fazla yüz veriyorsunuz, efendimiz.

LUCULLUS

Yoo, dikkat ettim, pek çabuk kavırıyorsun her şeyi; hakkını yememeli; akıl yakın nedir bilen adamsın. Fırsat seni kolladı mı, sen de fırsatı kullanacak soydansın. Senin iyi yanların bunlar.

(Hizmetçiye.)

Sen çıksana dışarı be!

(Hizmetçi çıkar.)

Yakın gel şöyle, aslan Flaminius. Efendin pek iyi bir insandır, ama sen akıldan yanasındır. Bana gelmesine geldin, ama pek iyi bilirsin ki, ödünç para vermenin zamanı değil şimdi, hele sırf dost hatırı için, rehinsiz mehinsiz. Al şu üç lirayı sen, al canım oğlum, yum gözünü bu işe. Beni göremediğini söyle yalnız. Haydi güle güle.

FLAMINIUS

Nasıl olur, dünya nasıl değişebilir böylesine? Daha dün yaşadığımız günün sıcaklığı geçmeden?

(Paraları atar.)

Defolun aşâğılık mangırlar! Kim tapıyorsa size ona gidin!

LUCULLUS

Ya! Demek sen de delinin biriymişsin, tam efendine göre.

(Çıkar.)

FLAMINIUS

Bu üç mangırın da ötekilerle birlikte,

Yanacağın kazanlarda erisin!

Kızıl cehennem olsun sana paraların!

Sen dost değil bir dost belasısın!

O kadar nazlı, süt yürekli bir şey midir ki dostluk

İki gece içinde ekşiyiversin?

Tanrılar? Nasıl yanacak yüreği efendimin!

Bu aşâğılık herif, hak etmediği bir şerefle,

Efendimin sofrasında yediklerini taşıyor kanında.

O yemekler ne diye besledi onu

Kendisi bir zehir kesilirken!

Ah! Vebalar üşüşsün başına senin!

Hastalanıp ölüm döşeklerinde yattığın zaman,

Efendimin parasıyla yediklerinin kanı

İyi etmeye değil, uzatmaya yarasın belanı.

2. Sahne

Atina'da bir meydan.

(Lucius üç yabancıyla girer.)

LUCIUS

Kim, Timon mu? Çok iyi dostumdur benim, anlı şanlı bir insandır.

BİRİNCİ YABANCI

Biz de öyle biliyoruz kendisini, ne kadar yabancı da olsak. Ama diyeceğim şu ki efendimiz, ağızdan ağza dolaşan söylentilere göre Timon'un mutlu günleri sona ermiş, varı yoğu tükenmek üzereymiş.

LUCIUS

Hadi canım, olmaz öyle şey, inanmayın. Onun parası bitmek tükenmek bilmez.

İKİNCİ YABANCI

Ama inanın bana efendimiz; birkaç gün önce adamlarından biri Lucullus'a bilmem ne kadar talent borç istemeye gitmiş, evet ya, rica üstüne ricalar etmiş, ne kötü durumda olduklarını anlatmış, ama eli boş dönmüş.

LUCIUS

Nasıl olur?

İKİNCİ YABANCI

Evet efendimiz, eli boş dönmüş diyorum size.

LUCIUS

Ne olmayacak şey bu! Doğruysa, tanrılara yemin, utanç duyarım bundan. O değerinde bir insandan para esirgemek ha! Hiç de şerefli bir davranış denemez buna. Ben kendi hesabıma, ne yalan söyleyeyim, ufak tefek bazı iyiliklerini görmüşümdür; para, gümüş, tabaklar, mücevherler ve daha birtakım ufak tefek hediyeler, ama bunlar hiç kalır ona verdikleri yanında. Öyleyken Timon ona güvenecek yerde adamını bana gönderseydi, kaç talent isterse istesin geri çevirmezdim.

(Servilius girer.)

SERVILIUS

Aman ne iyi tesadüf! Buradaymış Lucius efendimiz; ben de onu arıyordum yana yana.

(Lucius'a.)

Pek sayın efendimiz...

LUCIUS

Servilius, memnun oldum gördüğüme. Güle güle. Selam söyle pek sayın efendine, pek değerli dostuma.

SERVILIUS

Af buyurun efendimiz; efendim şunu gönderdi de...

(Elini cebine sokar.)

LUCIUS

Aman, ne gönderdi yine? Ne minnetlerle bağlıyım efendine. Gönderdikçe gönderiyor. Nasıl kalkarım dersin bunların altından? Nedir bakalım gönderdiği?

SERVILIUS

(Üstünde elli talent yazılı bir kâğıdı göstererek.)

Sizden bir isteği var bu sefer efendimiz, şu kadar talente hemen ihtiyacı olduğunu bildiriyor size.

LUCIUS

Anladım, efendin şaka ediyor olmalı benimle.

Beş bin elli talent bile para değildir onun için.

SERVILIUS

Evet, ama şimdilik çok daha azına ihtiyacı var.

Darda kalması cömertliği yüzünden olmasa

Bu kadar açık yürekle ricaya gelemezdim.

LUCIUS

Ciddi mi söylüyorsun Servilius?

SERVILIUS

Yemin ederim, doğru söylüyorum efendimiz.

LUCIUS

Ne uğursuz bir budalaymışım ki ben, bu güzel fırsatı kaçırarak kadar hazırlıksız bıraktım kendimi. Tam şimdi gösterebilirdim işte güvenilir bir insan olduğumu. Ne

mutsuz bir rastlantıyla paramı bir yerlere yatırmış bulundum, ufak bir kazanç kaygısıyla ne büyük bir şerefi kaçırmış oldum! Servilius, ne yazık, tanrılar önünde yemin ederim ki sana, yapacak durumda değilim istediğini. Sen budalalığımın derecesine bak ki benim, sayın Timon'a adam göndermek üzereydim ben de yardım istemek için. Şu baylar tanığımdır işte. İyi ki göndermemişim, Atina'nın bütün servetini yitirmiş kadar üzülürdüm göndermiş olsam. Benden kucak kucak sevgi götür canım efendine. Umarım güvenleri eksilmez benden, elimde olmayan bir yardımı yapamıyorum diye. Şunu da söyle ki kendilerine, hayatımın en büyük üzüntüsü olacaktır onun kadar şanlı bir insanın istediğini yerine getirememek, Canım Servilius, bu söylediklerimi olduğu gibi Timon'a ulaştırmak dostluğunu gösterir misin bana?

SERVILIUS

Peki efendim, ulaştırırım.

LUCIUS

Ben de bu hizmetinin altında kalmam Servilius.

(*Servilius çıkar.*)

Doğruymuş söyledığınız, Timon yıkılıyor gerçekten;

Düştükçe düşer bir yerden eli boş dönen.

(*Çıkar.*)

BİRİNCİ YABANCI

Gördün mü olanları, Hostilius?

İKİNCİ YABANCI

Gördüm, sorma, gördüm!

BİRİNCİ YABANCI

Ya, budur işte dünyanın özü, ciğeri.

Hep aynı çamurdan yoğrulmadır bütün dalkavuklar!

Kim dost diyebilir bir tabaktan yediği her adama?

Benim bildiğim, bu adama

Bir baba gibi davranmış Timon.

Cebinden paralar vermiş itibarı bozulmasın diye,

Varının yoğunun elinden gitmesini önlemiş;

Adamlarının aylıklarını bile Timon ödemiş!

Bu adam her içtiği yudumda

Timon'un gümüşlerini sürüyor dudaklarına.

Öyleyken... ey tanrılar; insanın canavarlığına bakın,

Böylesine nankör bir suratla nasıl çıkıyor ortaya!

Esirgediği para, onun serveti yanında,

Merhametli insanların dilenciye verdikleri kadardır.

ÜÇÜNCÜ YABANCI

Dine, imana sığmaz bu!

BİRİNCİ YABANCI

Doğrusu, ben kendi hesabıma, ömrümde

Bir tek lokmasını tatmış değilim Timon'un;

Saçtığı iyiliklerin hiçbirini düşmedi ki üstüme

Bundan ötürü dostluğumu kazanmış olsun.

Öyleyken, bakın, size yemin ederim ki,

Timon benden yardım istemiş olsaydı

Soylu yüreğine, dillere destan iyiliklerine,

Şerefli davranışlarına duyduğum saygıyla,

Bütün varımı yoğunu ortaya kor,

Yarısından çoğunu ona borçluyum diye verirdim.

Öylesine seviyorum bu cömert yürekli insanı.

Demek bu dünyada insanların

Merhamet beklememeyi öğrenmeleri gerek,

Çünkü çıkarıcılık vicdan bırakmamış kimsede.

(*Çıkarlar.*)

3. Sahne

Atina, Sempronius'un evinde bir oda.

(*Sempronius ve Timon'un bir hizmetçisi girer.*)

SEMPRONIUS

Ne zoru var, anlamıyorum, başkaları dururken

İlle de benim başımı dara sokmaya?

Lucius'a, Lucullus'a başvurabilirdi pekâlâ
Ventidius da bir hayli zengin şimdi;
Borcunu yatırıp hapisten de çıkardı onu üstelik.
Hepsi ona borçludur varlıklarını.

HİZMETÇİ

Hepsine başvuruldu, efendimiz; kalp çıktı hepsi;
Beş para vermedi hiçbir.

SEMPRONIUS

Ya! Vermediler demek?
Ventidius da vermedi, Lucullus da vermedi,
Sonunda bana başvuruyor, öyle mi?
Üç kişiden sonra ha? Bak hele!
Bana sevgisinin de, aklının da kıtlığını gösterir bu.
En son sığınacağı adammışım ben demek?
Dostları, umut kesmiş hekimler gibi,
Bir bir yüzüstü bırakıp gidecekler de
Bana düşecek onu kurtarmak?
Pek ağırıma gitti bu; kızdırdı beni doğrusu:
Daha şerefli bir yer vermeliydi bana.
Tutar yeri yok bu işin:
İlkin bana başvurması gerekirdi elbet;
Çünkü inkâr etmek vicdanıma sığmaz,
Ondan ilk yardım görmüş adam benim.
O kadar mı arkalarda görüyor beni ki,
Vicdan borcunu ödeyecek en son adam oluyorum ben?
Yoo! Herkes alay eder sonra benimle;
Beylerin en aptalı benmişim derler.
Keşke istediğinin üç katını isteseydi de
İlkin benden isteseydi; iyi niyetlerime karşılık.
Can atıyorum çünkü ona iyiliğim dokunmasına.
Ama böyle olunca, dön git;
Soğuk karşılıklara benimkini de ekle;
Şerefimle oynayana metelik vermem, öyle söyle.
(Çıkar.)

HİZMETÇİ

Bu kadar olur! Alçağın biriymiş bu efendimiz de!
Şeytan insanları politikacı, dalavereci yaparken
Ne yaptığının farkında değilmiş meğer;
Kendini temize çıkarmış oluyor böylece:
İnsanların kötülüğü onunkini aşacak sonunda.
Aptal görünme bahanesini
Ne ustalıkla uyduruverdi bu sayın bay!
Ne soylu suratlar takıyor iblisliğine!
Tıpkı yurtseverlik ateşiyle yanıp tutuşarak
Bütün yurdu yangın yerine çevirenler gibi.
Onun ikiyüzlü sevgisi de bu soydan işte.
Bütün umudu ondaydı efendimin.
Bitti artık her şey; tanrılara kaldı işi.
Bütün dostları ölüverdi bugün.
Nice bereketli yıllar boyunca,
Hiç sürgü yüzü görmeyen bütün o kapılar
Efendilerinin canını korumak için
Kapanmak zorundalar şimdi.
Budur işte sonu eli açık olmanın:
Paranı saklamadın mı, kendin eve saklanırsın.
(Çıkar.)

4. Sahne

Atina. Timon'un evinde bir oda.

(Varro'nun iki hizmetçisi ile Lucius'un hizmetçisi girer; Titus, Hortensius ve başka alacaklıların hizmetçileriyle karşılaşır. Hepsi Timon'un gelmesini beklemektedir.)

VARRO'NUN BİRİNCİ HİZMETÇİSİ

Ne iyi tesadüf günaydın, Titus, Hortensius.

TITUS

Günaydın, Varro kardeş.

HORTENSIUS

Vay Lucius, sen de mi buradasın?

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Evet, hep aynı işin peşindeyiz gibime geliyor; ben para istemeye geldim.

TITUS

Onlar da öyle, biz de öyle.

(*Philotus girer.*)

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Philotus da öyle herhalde!

PHILOTUS

Günaydın, hepinize.

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Hoş geldin kardeş, saat ne sularda?

PHILOTUS

Dokuza geliyor.

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

O kadar oldu mu?

PHILOTUS

Bey daha gözükmeyi mi?

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Hayır, daha yok ortalarda.

PHILOTUS

Şaştım buna; yedide çıkmış olurdu ortaya, güneş gibi!

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Evet, ama günleri kısaldı artık onun.

Cömert adamın gidişi güneşinkine pek benzer,

Bir battı mı bir daha çıkmaz yalnız.

Korkarım Timon'un kâsesinde kara kış yelleri esiyor:

En dibine de dalsak avucumuzu yalayacağız.

PHILOTUS

Bana da öyle geliyor.

TITUS

Size ne garip bir şey söyleyeceğim bakın:

Efendin para istemeye yolladı değil mi seni?

HORTENSIUS

Evet, para istemeye.

TITUS

Takındığı mücevherler var ya, efendinin;

Hani şu Timon'un kendisine hediye ettikleri?

Ben de onların parasını istemeye geliyorum.

HORTENSIUS

İçim kan ağlayarak geliyorum bu işe.

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

İşin tuhaflığına bakın siz:

Borcundan fazlasını ödüyor Timon;

Efendin pahalı mücevherleri takındıktan başka

Parasını da istiyor sanki üstelik.

HORTENSIUS

Tanrılar bilir ya, iğreniyorum işimden.

Efendimin Timon'a neler borçlu biliyorum, neler:

Nankörlüğün bu kadarı hırsızlıktan bin beter.

VARRO'NUN BİRİNCİ HİZMETÇİSİ

Doğru. Benimki üç bin altın istiyor;

Seninki ne kadar?

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Beş bin.

VARRO'NUN BİRİNCİ HİZMETÇİSİ

Amma da çok ha! Buna bakılırsa

Senin efendin daha güvenliymiş benimkinden;

Yoksa eşit olurdu alacakları.

(*Flaminius girer.*)

TITUS

Timon'un adamlarından biri.

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Flaminius! Dur gitme, bir şey soracağım;

Efendin kalktı mı, çıkıyor mu dışarı?

FLAMINIUS

Hayır, hiç çıkacağı yok.

TITUS

Bekliyoruz kendisini, git, söyleyiver lütfen.

FLAMINIUS

Söylememe lüzum yok, biliyor beklediğinizi.

(Flavius yüziünü mantosuyla kapamış olarak girer.)

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Bak, bak; kâhyası değil mi o yüzünü kapayan?

Sıvışıyor saklanarak. Çağırın onu, çağırın.

TITUS

Hey, bakar mısınız, bayım.

VARRO'NUN İKİNCİ HİZMETÇİSİ

İzin verirsen, arkadaş...

FLAVIUS

Ne var dostum? Ne istiyorsun benden?

TITUS

Bir para işi için bekliyoruz da bayım...

FLAVIUS

Beklediğiniz belli, ama paranın geleceği belli değil.

Alacaklarınızı, senetlerinizi ne diye

O hain efendileriniz soframızdayken getirmediniz?

O zaman gülümser geçerdi herkes bu borçlara;

Faizlerini tıkınırdı hepsi dillerini yalayarak.

Boşuna sıkıştırmayın beni; bırakın gideyim.

Efendim de, ben de tükettik artık sıfırı:

Ne benim defterim var, ne de onun harcayacak parası!

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Evet, ama bu cevap karın doyurmaz.

FLAVIUS

Doyurmasa da sizden aşağılık sayılmaz,

Çünkü sizi doyuranların her biri bir madrabaz.

(Çıkar.)

VARRO'NUN BİRİNCİ HİZMETÇİSİ

Ne oluyor! Neler dırlanıyor bu sayın kâhya?

VARRO'NUN İKİNCİ HİZMETÇİSİ

Bırak ne dırlanırsa dırlansın:

Fakir düşmüş adam, olmuş ona olanlar!

Başını sokacak evi olmayanlar konuşmayacak da

Kim konuşacak böyle dobra dobra?

Hakkıdır onların küfretmek saraylara!

(Servilius girer.)

TITUS

Hah, Servilius geliyor; ondan öğreniriz her şeyi.

SERVILIUS

Rica ederim arkadaşlar; bir başka gün gelin, ne olur, kır-
mayın beni. Çünkü efendim öyle sinirlenmeye hazır ki şu
sırada. O eski yumuşak huylu insan değil artık. Pek ra-
hatsızlandı birden. Odasından çıkacak hali yok.

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Hasta olmadan odalarına kapananları çok gördük.

Hem sağlığı pek o kadar bozulduysa

Borçlarını bir an önce versin de

Tanrıların karşısına çıkmaya yüzü olsun!

SERVILIUS

Tanrılardan utanın?

TITUS

Bu sözünüzü bir cevap sayamayız, bayım.

FLAMINIUS

(Sahne dışından.)

Servilius! Yetiş! Efendimiz! Efendimiz!

(Timon öfkeyle girer. Arkasından Flaminius gelir.)

TIMON

Ne oluyor? Kendi kapılarım üstüme mi kapanıyor?

Ben hür yaşamış bir insanım ömrümce:

Kendi evim zindanım mı olacak, düşmanla çevrili?

Ziyafetlere boğduğum bu konağın da

Yüreği taş mı kesildi bütün insanlık gibi?

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Haydi sokulsana, Titus!

TITUS

Efendimiz, buyurun benim hesabı.

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Ben de getirdim.

HORTENSIUS

Ben de efendimiz.

VARRO'NUN İKİ HİZMETÇİSİ

Biz de efendimiz.

PHILOTUS

Hepimiz getirdik.

TIMON

İndirin hepsini başıma, serin beni yere!

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Ah efendimiz...

TIMON

Kıtır kıtır kesin yüreğimi para diye.

TITUS

Benimki elli talent.

TIMON

Kanımı damla damla sayın!

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Beş bin altın, efendimiz.

TIMON

Beş bin damla sen alırsın. Seninki ne kadar?

Seninki?

VARRO'NUN BİRİNCİ HİZMETÇİSİ

Efendim...

VARRO'NUN İKİNCİ HİZMETÇİSİ

Efendimiz...

TIMON

Doğrayın, bölüşün beni! Tanrılar da sizi tepelesin!

(Çıkar.)

HORTENSIUS

Anlaşıldı, bizim efendiler güle güle diyebilirler paracıklarına! Aklı olan bu alacaklardan umudu keser, çünkü verecek olan deli.

(Çıkarlar.

Timon Flavius'la yeniden girer.)

TIMON

Pis köleler, soluğumu keseceklerdi nerdeyse!

Alacaklı değil, iblis bunlar!

FLAVIUS

Canım efendimiz...

TIMON

(Bir duraklamadan sonra.)

Evet, ne olur öyle yaparsam.

FLAVIUS

Efendimiz...

TIMON

Yapacağım bunu, kâhya!

FLAVIUS

Buradayım efendimiz.

TIMON

Aman ne iyi. Git çağır hemen dostlarımı;

Lucius'u, Lucullus'u, Sempronius'u, hepsini.

Bir ziyafet daha vereceğim o alçaklara!

FLAVIUS

Aman efendimiz, aklınız başınızda değil herhalde.

Elimizde kalanla kendi soframızı zor kurarız.

TIMON

Sen merak etme. Ne diyorsam onu yap; çağır hepsini:

Bırak o it sürüsü bir kez daha doldursun burayı;

Aşçım la ben donatırız sofrayı.

5. Sahne

Atina. Senato salonu.

(Senato toplanmıştır.)

BİRİNCİ SENATÖR

Sayın senatör, ben de katılıyorum size:

Kanlı bir suç bu: Ölmesi gerekir.

Günahları kışkırtan acıdır en çok.

İKİNCİ SENATÖR

Doğrudur; kanun ezip geçmelidir onu.

(*Alcibiades adamlarıyla girer.*)

ALCIBIADES

Senatoya şanlar, şerefler, sağlıklar

Ve merhametli yürekler dilerim.

BİRİNCİ SENATÖR

Ne var, komutan?

ALCIBIADES

Bir yurttaş olarak erdeminize başvurmayaya geldim.

Acımak kanunun erdemidir çünkü;

Ve yalnız zorbalardır kanunu hoyratça kullanan.

Bir dostum zamanın ve kaderin hışmına uğradı:

Öfkeye kapılıp kanuna meydan okudu;

Oysa kanun dipsiz bir uçurumdur,

Üstüne yürüyen gözü dönmüslere karşı.

Suçunu bir yana bırakırsanız,

Bu dostum büyük değerleri olan bir insandır.

Kaldı ki alçakça bir iş de değildir yaptığı:

Suç kadar ağır basan şerefli bir yanı var.

Adının batasıya kirlendiğini görünce,

Soylu bir azgınlık ve temiz bir yürekle,

Yürüdü düşmanının üstüne.

Öfkesi öyle parıltısız, gösterişsiz de oldu ki

İleri sürdüğü bir düşünceye

Kanıt getirmek istiyordu sanki.

BİRİNCİ SENATÖR

Çirkin bir işi güzel göstermek için

Aykırı düşünceler getiriyorsunuz bize.

Elinizden geleni yapıyorsunuz konuşmanızda,

Adam öldürmeyi bir hoş kalıba sokmak,

Vuruşup kırışmayı yiğitlik diye göstermek için.

Oysa piç bir yiğitlik bu böylesi bir yiğitlik;

İnanç ve çıkar ayrılıklarından doğmadır bu yiğitlik,

Gerçekten yiğit olan insan katlanır,

İnsanoğlunun en pis soluğuna!

Birer giysi sayar kötülüklerini;

Ve giyinir de onları hiç yadırgamadan;

Ama yüreğini korur ve kötülüklerden,

Günah tehlikesi karşısında tutar kendini.

Gördüğümüz her haksızlık adam öldürtecekse bize

Bir başka hayat seçmeliyiz kendimize.

ALCIBIADES

Sayın senatör...

BİRİNCİ SENATÖR

En ağır günahları sevaba çeviremezsin; ne yapsan

Öç alan değil, katlanmasını bilendir yiğit insan.

ALCIBIADES

Sayın büyüklerim, öyleyse hoş görün,

Bir asker olarak konuşayım ben de.

Niçin insanlar savaşa giriyorlar budalaca

Bütün saldırılara katlanacak yerde?

Niçin göz yumuyorlar, boyun eğmiyorlar

Düşmanın rahatça gelip kafalarını kesmesine?

Yiğitlik katlanmasını bilmekse,

Ne işimiz var bizim yabancı ülkelerde?

Buysa yiğitlik, evde oturan kadınlar

Daha yiğittirler öyleyse;

Eşek daha yaman bir askerdir aslandan,

Kürek mahkûmu yargıçtan daha erdemlidir,

İşkenceye katlanmak erdemli olmaks.

Sayın büyükler, acımakla gösterin büyüklüğünüzü:

Serinkanlı bir zorbalığı kim savunabilir?

Öldürmek günahların en büyüğüdür elbet:

Ama korunmak içinse hoş görülür haklı olarak.

Öfkeye kapılmak tanrılara saygısızlıktır,

Ama hangi insan vardır öfkeye kapılmayan?
Suçluyu yargımlarken unutmayın bunları.

İKİNCİ SENATÖR

Boşuna nefes tüketiyorsun!

ALCIBIADES

Boşuna ha! Yalnız Lakedemonia ve Byzantium'da
Gördüğü hizmetler yeter hayatını bağışlatmaya.

BİRİNCİ SENATÖR

O da neymiş?

ALCIBIADES

Evet, sayın baylar, büyüktür gördüğü hizmet;
Sizin düşmanlarınızda savaşta öldürdükleri.
Az mı yiğitçe dayanıp çarpıştı
Az mı yaralar aldı son savaşta?

İKİNCİ SENATÖR

Az pahalıya da ödetmedi yaralarını.
İşi gücü kavga çıkarmak. Bir kötü tutkusu
Azdırıyor onu, alt ediyor yiğitliğini.
Başka düşmanı olmasa bu yeter onu yenmeye.
Bu hayvanca azgınlığı içinde boyuna
Kanunları çiğniyor, karıştırıyor ortalığı.
Buna bir son verme zorundayız;
Bu adamın yaşaması bir dert, içkisi bir bela.

BİRİNCİ SENATÖR

Ölmeli.

ALCIBIADES

Zalim kader! Savaşta ölseydi bari!
Sayın senatörler, bu insan yalnız sağ koluyla
Hayatını öder, kimseye borçlu kalmadan.
Ama yine de küçümsüyorsanız değerini,
Benim hizmetlerimi de onunkilere katın;
Sayın yaşlılar güvenlik severler, bilirim;
Onun için zaferlerim, şerefimle söz veriyorum:
Göstereceğiniz iyiliği hak edecektir.

İşlediği suçu canıyla ödemesi gerekiyorsa,
Bırakın savaşta ölsün, ne çıkar:
Savaş da amansızdır kanun kadar.

BİRİNCİ SENATÖR

Biz kanundan yanayız: Ölmesi gerek.
Üstümüze varma fazla; kızdırırsın bizi.
Dost da olsa, kardeş de olsa kanun yürür,
Kan dökenin kanı dökülür.

ALCIBIADES

Olur mu bu? Olmamalı. Sayın baylar,
Rica ederim, kim olduğumu bilin benim.

İKİNCİ SENATÖR

Bu nasıl söz!

ALCIBIADES

Unutmayın kim olduğumu.

ÜÇÜNCÜ SENATÖR

Ne demektir bu!

ALCIBIADES

Yaşlılık yüzünden unutmuş olacaksınız beni;
Başka türlü küçük düşürülmezdim böyle
Bir suç bağışlama dileğimi dinletemeyecek kadar.
Yaralarımı sızlatıyor bu yaptığınız.

BİRİNCİ SENATÖR

Öfkemize meydan okuyorsun demek?
Sözümüz kısa, ama etkisi uzun olacak:
Ömrün boyunca sürgün ediyoruz seni.

ALCIBIADES

Beni sürgün etmek ha!
Bunaklığınızı sürgün edin!
Senatoyu kirleten madrabazlıkları sürgün edin!

BİRİNCİ SENATÖR

İki gün içinde Atina'dan ayrılmazsan
Daha ağır bir cezamızı bekle. Ötekine gelince,

Başımıza daha fazla dert olmaması için
Hemen gidip bitirelim işini.

(Çıkarlar.)

ALCIBIADES

Dilerim tanrılar öldürmesin, kurutsun sizi,
İğrenç birer iskelet oluncaya dek!
Çıldırarak işten değil!
Ben bu adamların düşmanlarına karşı koyarken
Onlar paraları sayıp işletiyorlardı kıyasıyla.
Benim kazancım aldığım yaralar oldu yalnız.
Bunun için miydi bütün yaptıklarım?
Bu mu olacaktı
Komutanlarının yarasına süreceği merhem
İşi gücü madrabazlık olan Senato'nun?
Sürgün ha! Öyle olsun; iyi ki sürüldüm;
Hakkım olacak şimdi öfkeden kudurup
Atina'yı tepelemeye! Gider toplarım
Canı yanmış askerlerimi, kazanırım yürekleri.
Bir şereftir nice kanunlara karşı gelmek;
Tanrılar gibi askerler de haksızlığın karşısında gerek.
(Çıkar.)

6. Sahne

Atina. Timon'un konağında bir salon.

(Masalar kurulmuş, hizmetçiler beklemekte, müzik çalmaktadır.)

Beyler, senatörler ve başkaları girer.)

BİRİNCİ BEY

Günaydın, bayım.

İKİNCİ BEY

Günaydın size de. Bana öyle geliyor ki Timon efendimiz
bizi denemek istedi geçen gün.

BİRİNCİ BEY

Benim aklım da buna takılmıştı karşılaştığımız zaman. İş-
leri pek bozulmuşa benziyordu birçok dostunu birden
denediği gün; umarım öyle olmasın.

İKİNCİ BEY

Pek öyle olmasa gerek bu ziyafete bakılırsa.

BİRİNCİ BEY

Evet, olmasa gerek. Pek ısrarla çağırdı; gelecek durumda
değildim bazı önemli işlerim dolayısıyla. Antlar içerek bı-
raktırdı bana hepsini; geldim ister istemez.

İKİNCİ BEY

Benim de pek önemli işlerim vardı, ama dinlemek bile is-
temedi. Borç için adam yolladığı zaman param olmadığı-
na öyle üzüliyorum ki şimdi.

BİRİNCİ BEY

Ben de aynı şeye üzüliyorum, durumun başka türlü ol-
duğunu görünce.

İKİNCİ BEY

Herkes öyle. Sizden ne kadar istemişti?

BİRİNCİ BEY

Bin altın.

İKİNCİ BEY

Bin altın ha!

BİRİNCİ BEY

Sizden ne kadar?

ÜÇÜNCÜ BEY

Benden istediği... İşte geliyor.

(Timon adamlarıyla girer.)

TIMON

Pek sevindirdiniz beni, ikiniz de. Nasılsınız?

BİRİNCİ BEY

Çok iyiyiz, efendimizin iyi olduklarını duydukça.

İKİNCİ BEY

Öylesine düşkünüz ki bizler size

Kırlangıç bile bu kadar can atmaz yaza kavuşmaya.

TIMON

(Kendi kendine.)

Kışın da bırakıp gitmeye.

Böylesi yaz kuşlarıdır insanlar!

(Beylere.)

Baylar, yemeğimiz bu kadar uzun beklemeye değmeyecek: Davulun sesi hoş geliyorsa size, kulaklarınızı müzikle doyurun biraz. Yemek de neredeyse gelir şimdi,

BİRİNCİ BEY

Umarım ki efendimiz darılmadılar bana, adamını eli boş çevirdiğim için.

TIMON

Aman efendim, hiç üzülmeyin buna.

İKİNCİ BEY

Bakın efendimiz...

TIMON

Buyurun, sevgili dostum, ne var ne yok?

İKİNCİ BEY

Şanlı efendimiz bana adam gönderdikleri gün parasız durumda olmak büyük bir mutsuzluk oldu benim için, utancımдан hasta olacağım.

TIMON

Yok efendim, unutun bunu!

İKİNCİ BEY

Adamınız iki saat önce gelmiş olsaydı...

TIMON

Bırakın, yormayın zihninizi bunlarla.

(Yemekler gelir.)

Haydi, gelsin sofraya ne varsa.

İKİNCİ BEY

Bütün tabakların üstü kapalı.

BİRİNCİ BEY

Şahane bir yemektir, eminim.

ÜÇÜNCÜ BEY

Ona ne şüphe; mevsimin ve paranın sağlayabileceği ne varsa içindedir.

BİRİNCİ BEY

Nasılsınız? Ne haberler var?

ÜÇÜNCÜ BEY

Alcibiades sürgün edildi; duydunuz mu?

BİRİNCİ VE İKİNCİ BEYLER

Alcibiades sürgün mü dediniz?

ÜÇÜNCÜ BEY

Evet ya, iyi biliyorum..

BİRİNCİ BEY

Nasıl olur? Nasıl?

İKİNCİ BEY

Anlatsanıza, ne olmuş?

TIMON

Sevgili dostlarım, buyurmaz mısınız?

ÜÇÜNCÜ BEY

Sonra anlatırım üst tarafını. Kim bilir ne eşsiz bir yemektir gelen.

İKİNCİ BEY

Timon, her zamanki Timon.

ÜÇÜNCÜ BEY

Hep kalabilir mi böyle? Kalabilir mi?

İKİNCİ BEY

Şimdilik kalıyor, ama zamanla, günün birinde artık...

ÜÇÜNCÜ BEY

Anlıyorum.

TIMON

Herkes sevgilisini öpmeye koşar gibi geçsin yerine. Hepiniz tıpatıp aynı şeyi yiyeceksiniz. Resmi bir ziyafetteymiş gibi yer seçmekle oyalanıp yemeği soğutmayın. Oturun, oturun! Ama tanrılara şükran borcumuzu ödeyelim önce.

Ey yüce koruyucularımız; bu topluluğumuzdaki yüreklerle şükran duyguları serpin. Çünkü sizler bizlere verdiklerinizle yüceltiniz kendinizi, ama varınızı yoğunuzu da vermeyin, yoksa tanrılığınız hor görülür. Herkese yetecek kadar verin ki kimse kimseye muhtaç olmasın. Çünkü siz tanrılar insanlardan borç istemek zorunda kalsanız gözlerinden düşersiniz. Yiyecekleri yemeği yedirenden daha çok sevdiren insanlara. Yirmi kişilik bir toplantıda bir o kadar da alçak bulunsun her zaman. Bir sofraya oturan on iki kadının bir düzinesi o bildiğiniz soydan olsun! Ey tanrılar, ne kadar lanetiniz daha kaldıysa yağdırın Atina'nın senatörleri ve aşağılık çirkef sürülerinin üstüne. İçlerindeki çamura boğun onları, Buradaki dostlarıma gelince, hiçe saydığım için hepsini, hiçlik dilerim hepsine sizden, buyursun hiç yesinler!

Açık tabaklarınızı, köpekler, açın da yalayın!

(Tabaklar açılır, içlerinde sıcak su vardır yalnız.)

KİMİ DAVETLİLER

Ne demek istiyor efendimiz?

BAŞKALARI

Anlayamadık.

TIMON

Dilerim görüp göreceğiniz en iyi ziyafet olsun bu!

Sizi gidi sözde dostlar sizi!

Duman ve ılık su; tam sizin şanınıza layık işte.

Timon'un son yemeği budur size.

Yıkayıp temizliyor işte kendini Timon

Üstüne pul pul yapışan dalkavukluğunuzdan;

Savuruyor işte böyle suratınıza

(Suyu suratlarına atar.)

Vıcık vıcık alçaklığınızı.

Herkesin lanetleriyle yaşayın, uzun uzun hem de;

Sizi sırtıkan yapışkan, iğrenç sömürgeci sizi!

İnsanın yüzüne gülüp kuyusunu kazanlar,

Dost yüzlü kurtlar, tatlı dilli ayılar sizi!

Para budalaları, sofrasülükleri, iyi gün sinekleri!

Süklüm püklüm uşaklar, uçarı dumanlar, kalles kuklalar!

Bütün insan ve hayvan hastalıklarına tutulasıcalar!

Ne o? Kaçıyor musun? Dur biraz; ilacını iç de öyle git!

(Tabakları yüzlerine atar.)

Sen de! Sen de! Dur, para vereceğim, borç istemeyeceğim.

Ne o? Kaçış mı hep birden? Bundan sonra

Alçakları çağırmadan kurulmasın hiçbir sofras.

Yansın konağım! Atina yerin dibine batsın!

Bundan böyle Timon'un yüreğinde yeri olmasın

İnsanların, hiçbir insanın!

(Çıkar.)

(Beyler, senatörler tekrar girer.)

BİRİNCİ BEY

Ne dersiniz buna, beyler?

İKİNCİ BEY

Nasıl bir ad vermeli Timon'un bu taşkınlığına?

ÜÇÜNCÜ BEY

Olur şey değil! Takkemi gördünüz mü?

DÖRDÜNCÜ BEY

Ben de şalımı yitirdim.

BİRİNCİ BEY

Bu adam deli düpedüz; aklına her eseni yapıyor. Geçen gün bir mücevher vermişti bana, bugün vurdu düşürdü başımdan. Mücevherimi gören var mı?

ÜÇÜNCÜ BEY

Benim takkemi gördünüz mü?

İKİNCİ BEY

İşte, burada.

DÖRDÜNCÜ BEY

Şalım buradaydı.

BİRİNCİ BEY

Hadi, durmayalım.

İKİNCİ BEY

Timon delirmiş.

ÜÇÜNCÜ BEY

Ta iliklerimde hissediyorum bunu.

DÖRDÜNCÜ BEY

Bir gün mücevher veriyor, ertesi gün taş

(Çıkarlar.)

IV. Perde

1. Sahne

Atina. Surların dışında bir yer.

(Timon girer.)

TIMON

Son bir kez dönüp bakayım size,
Ey o kurtlar yatağı, yere batası surlar!
Koruyamaz olun Atina'yı!
Analar, utanç nedir bilmez olun!
Çocuklar başkaldırsın büyüklerine!
Köleler, soytarılar, atın başınızdan
O ağırbaşlı, kırıksık alınlı senatörleri
Siz yönetin devleti onlar yerine!
Körpe bakireler, açın kucağınızı hemen herkese,
Ana babalarınızın gözleri önünde hem de.
Müflisler, sıkı tutun elinizde kalanı;
Borç ödemektense çekin bıçaklarınızı
Kesin gırtlığını alacaklılarınızın!
Başı bağlı köleler, çalın çalabildiğiniz kadar!
Asıl eli uzun hırsızlar
O kellifelli efendilerinizdir sizin:
Kanun yoluyla soyup soğana çeviriyorlar milleti!
Hizmetçi kız, git, gir efendinin yatağına;
Kerhaneliğin biridir o senin hanımın!

On altısında delikanlı, al koltuk değneğini,
 Dağıt beynini yürüyemez olmuş yaşlı babanın!
 Saygı, korku, tanrılara inanç, barış,
 Hakseverlik, doğruluk, dirlik düzenlik kaygısı
 Gece rahatlığı, iyi komşuluk, eğitim, görgü,
 Sanatlar, zanaatlar, yükselme basamakları,
 Gelenekler, töreler, yasalar, allak bullak olun;
 Tam tersiniz neyse ona dönün hepiniz!
 Sonu gelmez bir kargaşalık sarsın dünyayı.
 İnsanları kıran korkunç salgınlar,
 En belalı, en zehirli ateşlerinizle,
 Üşüşün üstüne bu içinden çürümüş Atina'nın!
 Soğuk yeller girsın senatörlerin kemiklerine,
 Elleri belleri tutulsun vicdanları gibi!
 Taşkınılık, serserilik öylesine işlesin ki
 Gençlerin beynine, iliklerine,
 Ahlak yollarının tam tersine saldırıp
 Cümbüş ırmaklarına atılsınlar!
 Kaşıntılar, çıbanlar, öyle derin kazın ki
 Atinalıların göğsünü bağırsın,
 Birer cüzam tarlasına dönsün hepsi.
 Solukları hastalık üfürsün soluklarına;
 Dostlukları zehir olsun!
 İğrenç şehir, çıplak bir bedenle çıkıyorum senden!
 Al şunu da, bütün lanetlerimle birlikte!
 Ormanlarda yaşayacak artık Timon.
 En yırtıcı canavarlar bile
 Daha insaflı gelecek ona insanoğlundan!
 Tanrılar, bütün tanrılar, duyun sesimi;
 Kahredin bu duvarların içinde, dışında
 Yaşayan bütün Atinalıların hepsini!
 Artsın Timon'un hıncı yaşı ilerledikçe
 Bütün insan soyuna, efendisine de, kölesine de!
 Amin!

(Çıkar.)

2. Sahne

Atina. Timon'un evinde bir oda.

(Flavius iki üç hizmetçiyle girer.)

BİRİNCİ HİZMETÇİ

Ne oluyoruz, kâhya? Efendimiz nerede?

Bitti mi işimiz? Atıldık mı? Metelik yok mu bize?

FLAVIUS

Ah, ah! Ne diyeyim size, bilmem ki, dostlar.

Size ulu tanrılar önünde yemin ederim:

Sizler kadar yoksulum ben de.

BİRİNCİ HİZMETÇİ

Böyle bir konak yıkılsın? Böyle bir efendi düşsün?

Her şeyinden olsun da bir tek dostu çıkıp

Elinden tutmasın, yanı başında kalmasın.

İKİNCİ HİZMETÇİ

Toprağa gömülen dostumuzu nasıl bırakıp gidersek,

Bütün eşi dostu sıvışverdi hemen

Gömülüp giden zenginliğinin çevresinden

Yalancıkıtan yeminler edip sözler vererek,

İçi araklanmış boş keselere benzeyen sözler.

O zavallıysa, bir dilenci gibi yersiz yurtsuz,

Herkesin bırakıp kaçtığı yoksulluk illetiyle

Tek başına dolaşüyor utancın ta kendisi gibi.

Başka arkadaşlar geliyor.

(Başka hizmetçiler girer.)

FLAVIUS

Yıkılan bir evin kırık dökük parçaları!

ÜÇÜNCÜ HİZMETÇİ

Yine de yüreklerimiz Timon'un buyruğunda.

Yüzlerinden okunuyor bu; acı çekerek de olsa

Hizmet arkadaşlığımız yaşıyor hâlâ,

Teknemiz su alıyor ve biz zavallı tayfalar

Dimdik duruyoruz can çekişen güvertede,

Yükselen dalgaların homurtusunu duya duya.
İster istemez ayrılacağız birbirimizden
Bu hayat denizinin içinde.

FLAVIUS

İyi insanlarsınız hepiniz; avucumda kalanı
Dağıtacağım sizlere. Nerede karşılaşırsak
Dost kalalım, Timon'un hatırı için.
Sallayıp başlarımızı iki yana,
Efendimizin parlak yıldızları ardından
Ölüm çanları çalar gibi, birbirimize:
Biz daha mutlu günler görmüştük diyelim.
Herkes biraz alsın bu paralardan.

(Para dağıtır.)

Yoo, olmaz, uzatın hepiniz ellerinizi.
Tek söz istemez başka: Kalanı ayrılmak
Paraca fakir, dertçe zengin olarak.

(Kucaklaşıp ayrılırlar, her biri bir yandan çıkar.)

Ah, ne amansızca yıkıyor insanı şanlar şerefler!
Varlıklı olmaya can atmamalı hiç kimse
Zenginliğin sonu yoksulluk, rezillikse.
Kim şanın şerefine oynacağı olmak ister böylesine?
Kim yaşar dostluk hayallerine bel bağlayarak?
Kim razı olur bütün parıltısının, şatafatlarının
Sahte dostları gibi yalancılıktan olmasına?
Zavallı dürüst efendim benim! Kendi yüreğin
Yıktı yere seni; kendi iyiliğine kurban gittin!
Ne garip, ne olmayacak bir kader bu:
Fazla iyi olmak en büyük günahın oldu.
Kim ister artık onun yarısı kadar iyi olmayı,
Tanrıları yücelten cömertlik batırırsa insanları?
Canım efendim benim! Senin başının belası
Başına konan devlet kuşu olacakmış meğer!
Yoksulluğa düşmek için zengin olmuşsun sen!
Başını derde sokmak için parlamış yıldızın senin!

Yazıklar olsun! O temiz yürekli efendim benim,
Kapılıp öfkesine çekti gitti
Canavar dostlarının bu nankör topraklarından!
Hiçbir şey almadı yanına
Yaşamalarını sağlayacak, sürdürecekt.
Ardından gidip arayacağım onu:
Canla başla hizmetinde kalacağım her zaman
Param oldukça ayrılmayacağım kâhyalığından.
(Çıkar.)

3. Sahne

Deniz kıyısına yakın ormanlık bir yer ve bir mağara.

(Timon mağaradan çıkar.)

TIMON

Ey bereket saçan kutsal güneş!
Çürük ıslaklığı çıkar topraktan dışarı!
Zehirle kız kardeşinin altındaki havayı!
İkiz iki kardeş bir rahimden çıkarlar;
Hemen hiçbir ayrılık yoktur
Yaradılışları, yurtları ve doğuşları arasında.
Değişik servetler verin bu ikizlere:
Çok paralı hor görür az paralıyı.
Türlü bahtlar ortasında yaşayan insanoğlu
Soydaşlarını küçümsemeye düşmeden
Kaldıramıyor büyük zenginlikleri.
Bir dilenciye yükseltip bir beyi alaşağı edin:
Bey fukaralığı baba mirası gibi benimser,
Dilenci doğuştan bey saymaya başlar kendini.
Sığır otlağı buldu mu yağlanır şişer,
Bulamayınca da sıska butlarıyla kalır.
Kim güvenir, kim güvenebilir de kendine
Vicdan rahatlığıyla çıkıp ortaya:
Şu adam bir dalkavuktur diyebilir;

Bir teki dalkavuksa hepsi de öyledir insanların.
Çünkü talih merdiveninin bütün basamaklarında
Bir alttaki bir üsttekine yaltaklanır.
Bilgili kafa altını bol kafasız boyun eğer.
Çapraşıktır her şey,
Dosdoğru hiçbir yanı yoktur lanetli hamurumuzun
Düpedüz kalleslikten başka. Cehennemin dibine öyleyse
Bütün o ziyafetler, toplantılar, insan sürüleri.
Benzerlerini de, kendini de aşağılık görüyor Timon!
Yerin dibine batsın insanlık!

Ey toprak, sen bana biraz kök ver, yeter.

(*Toprağı kazar.*)

En keskin zehrinle tatlandır damağını
Senden daha fazlasını bekleyenini!
Aman bu ne? Altın? Sarı, pırıl pırıl, halis altın!
Yoo, tanrılar, içim başka dileğim başka değil benim.
Ben kök istedim sizden, cömert tanrılar, kök!
Altının bu kadarı karayı ak, çirkini güzel,
Yanlış doğru, soysuzu soylu, yaşlıyı genç,
Korkağı yiğit etmeye yeter de artar bile.
Niçin yaptınız bunu tanrılar? Nedir zorunuz?
Bilmez olur musunuz ki bununla
Rahiplerinizi, kullarınız elinizden alınabilir;
Sapasağlam insanlar ölüm döşeklerine serilebilir.
Bu sarı köle, dinleri yıkar da, yapar da;
Cehennemliği cennetlik eder;
İğrenç cüzamlıları sevdirebilir insana;
Hırsızları başköşelere oturtup
Şanlar, şerefler, alkışlarla senatörler arasına sokar.
Yıpranmış dullara koca bulduran budur;
Hastaneyi, çibanlı hastaları tiksindiren kadına
Gül kokuları sürer, nisan güneşleri getirir bu!
Haydi git, adı batası çamur!
Seni bütün insanlığın ortak orospusu seni!

Sen değil misin millet sürülerini birbirine düşüren?
Doğadaki yerine sokayım yeniden seni!

(*Uzaktan bir asker yürüyüşü duyulur.*)

O ne? Davul sesleri! Ne çabuk yaydın kokunu!
Ben yine de gömerim seni. Seni usta hırsız,
Nasıl kaçarsın gidersin hemen,
Sarsak bekçilerin tutamaz olunca seni!
Dur, biraz rehin bırak bakalım bana.

(*Bir miktar altın alıkoyup ötekileri gömer.*)

(*Alcibiades davul ve fifre sesleri arasında savaş
kılığında girer, yanında Phrynia ve Timandra
vardır.*)

ALCIBIADES

Kimsin, nesen sen? Söyle.

TIMON

Bir hayvan, sesi gibi. Yüreğini kurtlar kemirsin
Bana bir insan yüzü gösterdiğin için yeniden.

ALCIBIADES

Adın ne senin? Kendin de insanken
Nasıl böylesine nefret edersin insandan!

TIMON

İnsana da, insanlığa da düşmanım ben.
Sana gelince, keşke köpek olaydın da
Birazcık olsun sevebileydin seni!

ALCIBIADES

Tanıdım seni; ama neler geldi başına?
Haberim yok, şaştım bu işe.

TIMON

Ben de seni tanıdım; ama hiç isteğim yok
Seni tanıdığımın daha fazla tanımaya.
Yürü git davulunun ardından;
İnsan kanına boya dünyayı kızıl kızıl.
Din kuralları, insan yasaları bu kadar zalimken,
Savaşın ne olacağını kestirmeli.

Ama şu senin belalı orospun yok mu,
Ne kadar melek görünürlü olursa olsun,
Senin kılıcından daha zararlıdır dünyaya.

PHRYNIA

Dudakların çürüsün senin!

TIMON

Seni öpecek değilim, illetin sende kalsın.

ALCIBIADES

Şanlı Timon nasıl bu hallere düşebilir?

TIMON

Tıpkı ay gibi: Saçacak ışığım kalmayarak.

Ama ben ay gibi yeniden doğamadım,

Ödünç ışık alacak güneşler yoktu çünkü.

ALCIBIADES

Soylu Timon, benden ne türlü bir dostluk beklersin?

TIMON

Hiçbir türlü; düşüncemi doğrulamayı isterim yalnız.

ALCIBIADES

Ne demek istiyorsun Timon?

TIMON

Bana dostluk sözü ver, ama sözünde durma. Söz vermez-
sen tanrılar belanı versin, çünkü bir insansın sen. Sözü-
de durursan, halt edersin, çünkü bir insansın sen.

ALCIBIADES

Başının dertte olduğu kulağıma çalınmıştı az çok.

TIMON

O gördüğün parlak günlerimde başım dertteydi asıl.

ALCIBIADES

Şimdi dertlisin; o günler ne mutlu günlerdi.

TIMON

Senin şimdiki mutluluğun gibi,

İki fahişenin kolları arasında.

TIMANDRA

Bu muymuş o öve öve bitiremedikleri,

Atina'nın gözbebeği dedikleri adam?

TIMON

Sen Timandra değil misin?

TIMANDRA

Evet.

TIMON

Hiç şaşma orospuluğundan;

Seni kullananların sevdikleri yok seni.

Hastalık aşıla onlara, şehvet saldırılarına karşılık.

Ateşli saatlerini iyi kullan;

Hamamlarda deva arat sana kul köle olanlara;

Al yanaklı delikanlıları iğne ipliğe çevir.

TIMANDRA

Kafan kopsun senin, canavar.

ALCIBIADES

Kusuruna bakma, canım Timandra;

Başına gelenler akıl bırakmamış başında.

Yiğit Timon, bugünlerde pek paralı değilim,

Bu yüzden züğürt askerlerim başkaldırıyor her gün.

Duydum ve çok üzüldüm: O yıkılası Atina

Kadrini bilmemiş senin; unutmuş büyük hizmetlerini;

Komşu devletler üstüne saldırdığı zaman

Senin kılıcın ve altınların olmasaydı...

TIMON

Rica ederim, çal şu davulunu da çekil git.

ALCIBIADES

Ben dostunum senin, acıyorum sana, sevgili Timon.

TIMON

Acıyorsun da ne diye rahatsız ediyorsun beni?

Yalnız kalmak istiyorum.

ALCIBIADES

Peki, peki; hoşça kal; al sana biraz altın.

TIMON

Kalsın, yiyemem ya altınlarını!

ALCIBIADES

Atina'nın altını üstüne getirdiğim zaman...

TIMON

Atina'ya karşı savaş mı açtın?

ALCIBIADES

Evet Timon, haklıyım da açmakta.

TIMON

Kazan savaşı da belalarını bulsun hepsi.

Kazandıktan sonra da seni belanı bul!

ALCIBIADES

Neden ben de Timon?

TIMON

«O alçak sürüsünü öldürerek de olsa
Yurduma el koyacak adam olduğun için.

Koy paranı cebine. Yürü git.

Al, ben vereyim sana altın. Hadi, ileri!

Gökten inen bir bela kesil;

Günahlara batmış şehirlerin kokmuş havasına

Zeus'un tepeden indirdiği zehir gibi ol.

Bir teki kurtulmasın kılıcından.

Yaşlı başlı, ak sakallı diye acıma kimseye:

Madrabazın biridir.

İki yüzlü ev hanımına vur benim için;

Namus kılığında kıyafetindedir yalnız,

Aracı karının biridir aslında.

Bakirenin yanakları yumuşatmasın keskin kılıcını;

Çünkü onun da kafesli urbalar arasından

Erkeklerin gözlerini oyan meme uçları

Merhamet kitabında yazılı şeylerden değildir;

Kes at yere o belalı kalleşleri!

Gülümseyince çukur çukur olan yanakları!

Delileri merhamete getiren yavruya da acıma.

Piçin biridir diye düşün; kâhinlere sorsan

O yavrudur belki bir gün gırtlığını kesecek olan.

Didik didik et için sızlamadan.

Hiçbir şey durduramasın seni;

Öyle bir zırhla kapa ki kulaklarını, gözlerini,
Ne anaların, kızların, bebeklerin çılgılığı delebilsin
Ne de rahiplerin kanlara boyanan kutsal giysileri!

Al bu altınları, ver askerlerin parasını.

Kas kavur ortalığı! Azgınlığın tükenince de

Kendi belanı bul. Konuşma artık, git.

ALCIBIADES

Demek zenginsin hâlâ? Verdiğin altınları alıyorum,
Ama öğütlerinin hepsini tutamam.

TIMON

«İster tut, ister tutma. Tanrıların öfkesine tutul!»

PHRYNIA ve TIMANDRA

Bize de altın versene, cömert Timon;

Var mı başka altının?

TIMON

Bir orospuyu orospuluktan vazgeçirecek,

Bir pezevengi orospulardan uzaklaştıracak kadar.

Uzatın eteklerinizi kahpeler.

Sizin yemininiz yemin sayılmaz: Ama bilirim,

Yemin ederseniz, hem öylesine edersiniz ki

Sizi duyan ölümsüz tanrıların tüyleri ürperir,

Gökler depreme tutulmuş gibi olur.

İyisi mi yeminleriniz içinizde kalsın,

Yaradılışınıza güvenim var: Hep orospu kalın.

Sofunun biri okuyup üflemeğe kalkarsa sizi

Gösterin sağlam orospu olduğunuzu;

Baştan çıkarın onu, yanıp tutuşuncaya kadar.

Salgın ateşiniz baskın çıksın onun tütsülerinden.

Döneklik yok. Altı ay boşuna uğraşabilirsiniz;

O zaman kel kafalarınızı ölü saçlarıyla donatın;

Asılmış kadın saçları olsun isterse, zararı yok;

Takın takıştırın, baştan çıkarmaya bakın.

Orospu, sonuna kadar orospu! Öyle boyanın ki

Yüzünüze at işese çıkmasın foyanız meydana.

Kırıksıkları sıvasın çamur!

PHRYNIA VE TIMANDRA

Peki, biraz daha altın ver. Ne yapalım başka?
Altın için yapmayacağımız şey yoktur, inan bize.

TIMON

İliklerine kadar çürütün erkekleri!
Kamçılایn bacaklarını, kurutun erkekliklerini!
Kanun adamlarının kesin soluğunu,
Hak hukuk lafı edemesinler yalancıkdan,
Falan kanunun falan maddesi diyemez olsunlar.
Çürütün kanını insanın beden yapısına beddua okuyan,
Söylediklerine kendi de inanmayan rahibin!
Düşürün burnunu, dümdüz edin suratını!
Kırın iyice burnunun direğini, halkın rahatını çiğneyip
Kendi çıkarının kokusu ardına düşenin!
Damdazlak edin başlarını kıvrıcık saçlı kabadayılارın!
Savaştan sağ dönüp herkese çalım satanlar
Sizden bulsunlar belalarını. Dertlere düşürün hepsini!
İşinizi öyle iyi görün, öyle pestillerini çıkarın ki
Parmakları bile kalkmaz olsun!
Alın size biraz daha altın.
Siz başkalarını cehennemlik edin, bunlar da sizi.
Kuburlar paklasın hepinizi!

PHRYNIA ve TIMANDRA

Biraz daha ver de ne dilerseñ dile bizden;
Biraz daha altın ver, aslan Timon!

TIMON

Siz biraz daha orospu olun,
İnsanlara biraz daha kötülük edin de sonra;
Şimdilik yeterince verdim.

ALCIBIADES

Çalsın davulumuz Atina'ya karşı yürümek için;
Hoşça kal Timon; kazanırsam gelirim seni görmeye.

TIMON

Dilediğim olursa, bir daha görmem artık yüzünü!

ALCIBIADES

Sana hiçbir kötülüğüm olmadı benim.

TIMON

Oldu; bir hayli övdün beni.

ALCIBIADES

Sen bunu kötülük etmek mi sayıyorsun?

TIMON

Hep bu kötülüktür insanların başını yiyen.
Haydi, çek git; kancıklarınla birlikte.

ALCIBIADES

Ne söylesek kızıyor. Vurun davula, gidelim.
(Davul çalar.

Alcibiades, Phrynia ve Timandra çıkar.)

TIMON

İnsanların kötülüğü midemizi bulandırıdursun
Yine de acıkıyor insan! Ey sen, hepimizin anası,
(Toprağı kürekler.)
Uçsuz bucaksız rahmi, sayısız memeleriyle
Bereket saçan, her yarattığı besleyen toprak;
Sen ki aynı hamurdan hem bu mağrur çocuğunu,
Küstah insanoğlunu yaratırsın.
Hem de kara kurbağaları, mavi engerekleri,
Yaldızlı kertenkeleleri, zehirli kör sülükleri,
Hyperion'un diriltici ateşiyle aydınlattığı
Kat kat göklerin altında ne kadar korkunç yaratık varsa
Hepsini; ne olur, bereketli göğsünden,
Bir tek cılız kök olsun ver,
Senin bütün insanoğullarından nefret edene!
O doğurdukça doğuran cömert rahminde de
Nankör insanoğluna yer verme artık.
Kaplanlar, ejderhalar, kurtlar, ayılar doğur;
Öyle yeni canavarlar yarat ki
Gök kubbenin mermer sarayı görmemiş olsun henüz
Senin yukarı çevrik yüzünde.

Hah, işte bir kök! Bin şükür sana!
 Kurut bağlarını, bahçelerini, kazılı tarlalarını;
 Onlar yüzünden nankör insanoglu,
 Tatlı içkiler, yağlı yemeklerle bulandırıp zihnini
 Yitiriyor doğru dürüst düşünme gücünü.

(*Apemantus girer.*)

Yine mi insan? Lanet olsun! Lanetler olsun!

APEMANTUS

Beni başkaları yolladı buraya; dediklerine göre
 Benim davranışlarıma özeniyormuşsun,
 Düpedüz bana benzetiyormuşsun kendini.

TIMON

Köpeğin yok da ondan; olsa ona özenirdim.
 Vebalar tutsun seni!

APEMANTUS

Senin bu halin bir hastalık sadece;
 Talih dönmesinden gelen pısrıkça bir bunaltı.
 Nedir bu kürek? Burada işin ne senin.
 Bu köle kılığı, bu tasalı, kaygılı haller de ne?
 Dalkavukların ipekliler giyiyor hâlâ,
 Şarap içiyor, yumuşak yataklarda yatıyor,
 Kokular sürünmüş hastalıklı gözdelelerini kucaklıyorlar.
 Timon diye birinin varlığını unuttular bile.
 Acı bir karamsarlıkla dünyaya çatıp
 Bu ormanlara saygısızlık etme.
 Sen de şimdi bir dalkavuk olup
 Seni batıran yoldan geçimini sağlamaya bak.
 Kır dizlerini ve bırak uçursun şapkanı
 Önünde eğileceğin adamın soluğu.
 En kötü yanını öv, aman ne olgunluk de.
 Sana da öyle derlerdi, sen de kulak verirdin.
 Her geleni selamlayan meyhaneciler gibi,
 O aşagılık heriflere, bütün o sülüklere.
 O alçaklara dönmelisin ki hak yerini bulsun.

Yeniden zengin olsan, yine soyar o alçaklar seni.
 Vazgeç benim gibi olmaya özenmekten.

TIMON

Senin gibi olsam yok ederdim kendimi.

APEMANTUS

Kendin gibi olduğun için yok ettin kendini.
 Delinin biriydin, şimdi de zırdelisin.
 Ne sanıyorsun? Soğuk rüzgâr, ateş gibi bir uşağın olup
 Sıcak gömlekler mi giydirecek sana?
 Kartallardan çok yaşayan bu yosunlu ağaçlar
 Elini eteğini öpüp hizmetine mi koşacaklar?
 Buz tutmuş soğuk dere sıcak sabah salebi olup
 Gece fazla kaçırdığın içkiye merhem mi olacak?
 Çağır bakalım, çıplak yaradılışlarıyla
 Amansız göklere kafa tutarak yaşayan varlıkları,
 Evsiz barksız yalın gövdeleriyle,
 Birbiriyle çatışan güçlerin ortasında
 Doğanın keyfine ayak uyduran yaratıkları;
 Çağır da pohpohlamaya gelsinler seni!
 Hehey! Sen görürsün...

TIMON

Kaçık herif! Defol git!

APEMANTUS

Her zamankinden daha çok seviyorum seni.

TIMON

Her zamankinden daha çok nefret ediyorum senden.

APEMANTUS

Neden?

TIMON

Yoksulluğa yaranmak istiyorsun.

APEMANTUS

Yaranmak istediğim yok; zavallısın diyorum.

TIMON

Niçin aradın beni?

APEMANTUS

Kızdırmak için.

TIMON

İşin gücün hainlik ya da zııırlık.

Zevk mi alıyorsun bundan?

APEMANTUS

Evet.

TIMON

Demek alçağın birisin de üstelik?

APEMANTUS

Bu acı, bu sert çileye kendi isteğınle

Gururunu kırmak için katlansan iyi olurdu;

Ama sen böyle yaşamak zorunda kaldın.

Meteliksiz kalmasan yine saraylarda yaşardın.

Gönül rızasıyla fakirlik, kararsız zenginlikten

Hem daha uzun ömürlüdür,

Hem daha tez varır mutluluğaa.

Birinde isteklerin sonu gelmez;

Ötekinde istek kaşıntısı kalmaz.

Gözü doymadıkça insanın, en büyük nimet

Başını derde sokar, rahatını kaçıır;

Tokgözlü, en kötü durumda, daha rahattır ondan.

Sen ölmek istersen daha iyi edersin, yoksul yaşamaktansa.

TIMON

Benden daha yoksul birinin sözüne uyararak değil.

Sen bir kölesin; talih hiçbir zaman

Kollarını açmadı sana; bir köpek gibi besledi seni.

Eğer sen de bizler gibi daha kundaktan

Rahat rahat yükselmeye başlasaydın;

Bu ölümlü dünyada bütün buyruklarına

Körü körüne uyulanlardan olsaydın,

Sen de keyfine bakar, cümbüş ederdi herkes gibi.

Türlü şehvet yataklarında tüketirdin gençliğini,

Akıl soğuk öğütlerine kulak vermezdi sen de,

Ayağına gelmiş fırsatın tadını çıkarmaya bakardın.

Bana gelince, dünya üstüme titriyordu benim;

Hepsini kullanmayacak kadar çok

İnsan ağızları, dilleri, gözleri, yürekleri

Buyruk bekleyiyordu önümde.

Sayırsız meşe yaprakları gibi üstüme yapışanlar,

Bir kış soluğuyula düşüverdiler dallarımdan,

Çıplak bıraktılar beni her fırtınaya karşı;

Kolay iş değil katlanmak buna

Benim gibi rahata alışmış bir insan için.

Senin hayatın dertler içinde başladı,

Zaman alıştırdı seni kahır çekmeye;

Senin ne hakkın var insanlara düşman olmaya?

Hiç dalkavukluk etmediler ki sana?

Bir şey verdiğin oldu mu başkalarına senin?

Lanet edeceksen, baban olacak züğürt herife et

Feleğee kızıp bir dilenci karısıyla yattığı,

Senin gibi doğuştan yoksul bir döl bıraktığı için.

Haydi git! Yıkıl karşımdan!

İnsanların en aşağılığı olarak doğmuş olmasaydın,

Kalleşin, dalkavuğın biri olurdun sen de!

APEMANTUS

Hâlâ bu kadar mağrursun demek?

TIMON

Elbette, ben sen değilim.

APEMANTUS

Har vurup harman savuran da ben değilim.

TIMON

Ben şimdi de öyleyimdir. Bütün servetim sende olsa

Yere batırmana izin verirdim kendinle birlikte.

Çekil git başımdan!

Ah, bütün Atina'nın canı şunun içinde olsaydı!

(Kökü yer.)

Yerdim onu şöyle.

APEMANTUS

Al şunu da yemeğine tat versin.
(Bir yiyecek atar.)

TIMON

Sen gitmeden ağzımın tadı gelmez.

APEMANTUS

Ben de senden uzakta bulacağım ağzımın tadını.

TIMON

Bulamazsın, acı bir katık olursun kendine;
Olmazsan, dilerim olasın!

APEMANTUS

Atina'ya ne haber götüreyim senden?

TIMON

Kasırgalar alsın seni! Git istersen
Altınım olduğunu söyle; bak var da gerçekten.

APEMANTUS

Altın işe yaramaz ki burada.

TIMON

İyi ya, tertemiz kalır; uyur çünkü burada;
Hiçbir kötülüğe alet olmaz.

APEMANTUS

Geceleri nerede yatıyorsun Timon?

TIMON

Üstümdekinin altında.

Sen gündüzleri nerede besliyorsun kendini Apemantus?

APEMANTUS

Midem yiyeceğini nerede bulursa orada;
Daha doğrusu yemek yediğim yerde.

TIMON

Zehir söz dinlese, içimden geçeni de bir bilse.

APEMANTUS

Nereye yollardın?

TIMON

Yemeklerine salça olmaya.

APEMANTUS

Sen insanlığın ortasını tanımadın hiç, karşıt iki ucunu tanıdın yalnız. Yıldızlar, kokular içinde yaşarken senin şatafat merakınla alay ederdi herkes. Şimdi paçavralar içinde kalınca eski tutumunun tam tersine gülüyorlar. Al, bir muşmula vereyim de ye.

TIMON

Nefret ettiğim şeyle beslenmem.

APEMANTUS

Muşmula sevmez misin?

TIMON

Sana benzeyen bir şeyi nasıl severim!

APEMANTUS

Muşmuladan önce dalkavuklardan nefret etseydin, bugün daha çok sevdirdirdin kendini. Sen müsrif bir adamın varıyoğu elinden gittikten sonra sevildiğini gördün mü hiç?

TIMON

Varlığı olmadan sevilmiş kimi tanıdın sen?

APEMANTUS

Kendimi.

TIMON

Anlıyorum, senin varlığın bir köpeği beslemeye yetiyordu yalnız

APEMANTUS

Senin dalkavuklarını dünyada en çok neye benzetebilirsin?

TIMON

En çok kadınlara. Erkeklerle değil, Onlar dalkavukluğun ta kendisi çünkü. Elinden gelse dünyayı ne yapardın, Apemantus?

APEMANTUS

Hayvanlara verirdim, insanlardan kurtulmak için.

TIMON

Sen de insanlarla birlikte gürültüye gitmek, hayvanlar arasında bir hayvan mı olmak isterdin?

APEMANTUS

Evet Timon.

TIMON

Hayvanca bir dilek: Tanrılar istese de gerçekleştirseydi keşke. Aslan olsan tilki oyun oynardı sana; kuzu olsan tilki yerd; tilki olsan aslan şüphelenirdi senden, eşek suçlandırmaya kalkacak olursa seni; eşek olsan, sersemliğinin cezasını çeker, er geç kurda kahvaltı olmak üzere yaşardın; kurt olsan, açgözlülüğünden kıvranı, boğazın yüzünden sık sık canını tehlikeye atardın; tek boynuzlu at olsan kibrin, öfken başını derde sokar, kendi azgınlığına kurban giderdin; ayı olsan at gebertirdi seni; at olsan parsın pençesine düşerdin, pars olsan aslanla akraba çıkar, akrabalık beneklerin de canına mal olurdu; bütün güvenliğini kaçırmakta bulur, izini yok ederek kurtarabilirdin kendini. Hangi hayvan olabilirdin ki başka bir hayvan avlayamasın seni? Hem sen şimdiden öylesine hayvansın ki, hayvan olmakla neler yitireceğinin farkında değilsin.

APEMANTUS

Sözlerinle bana kendini beğendirmek elinde olsaydı, tam şimdi beğenirdim işte seni. Atina devleti hayvanlarla dolu bir orman oldu gerçekten.

TIMON

Eşek nasıl duvarı yıkabilir ki, sen dışındasın şehrin?

APEMANTUS

Bir şairle bir ressam geliyor karşıdan; çek ahbaplık illetinin cezasını! Ben kaçıyorum vebadan kaçır gibi. Yapa-cak hiçbir işim olmayınca yine görmeye gelirim seni.

TIMON

Senden başka canlı kalmazsa dünyada, hoş gelirsin. Ape-mantus olmaksansa bir dilencinin köpeği olurum daha iyi.

APEMANTUS

Sen dünyadaki bütün aptalların en aptalısın.

TIMON

Tükürülmeyecek kadar pis olmasa da tükürsem yüzüne!

APEMANTUS

Lanet olsun sana! Ama lanetten de betersin sen!

TIMON

Dünyanın bütün alçakları yükselir senin yanında!

APEMANTUS

Ağzından çıkan cüzamdan beterdir senin!

TIMON

Adını söylediğim zaman, evet.

Ellerim kirlenir diye dövmüyorum seni!

APEMANTUS

Dilimin gücü yetse de çürütsem ellerini senin!

TIMON

Defol, uyuz köpek dölü!

Öfkeden öldürecek beni senin yaşaman!

Suratını görmek fenalık veriyor bana.

APEMANTUS

Versin de geber!

TIMON

Yıkıl git, baş belası hınzır!

Sana atılan taş yazık, ama al kafana!

(Bir taş atar Apemantus'a.)

APEMANTUS

Hayvan!

TIMON

Köle!

APEMANTUS

Pis kurbağa!

TIMON

Pis domuz, rezil, alçak herif!

(Apemantus gider gibi yapıp bir köşeye saklanır.)

İğreniyorum bu kalles dünyadan;

Zorunlu olmayan hiçbir şeyini isteyemem artık.

Öyleyse Timon, kaz hemen mezarını;
Git yat, beyaz deniz köpüklerinin her gün
Mezar taşını okşayacakları bir yerde.
Öyle bir şey de yazdır ki taşına,
Ölümün gülsün kalanların yaşamasına.

(*Altınlardan yana bakar.*)

Ey sen, tadına doyulmaz, krallar katili,
Oğlu babasından ayıran tatlı sevgili;
En temiz nikâh yataklarının parlak kirleticisi;
Ey sen, hep genç, diri kalan, sevilen, üstüne titrenen,
Ateşi Diana'nın koynundaki bembeyaz karları eriten,
Yiğit Mars tanrı!
Sen ey, en uzlaşmaz şeyleri birleştirip öpüştüren
Gözle görülür Tanrı!
Sen ey her dilde konuşup, her derdini anlatan!
Sen ey yüreklerin mihenk taşı!
Tut ki kölen olan insanlar başkaldırdılar sana;
Var gücünle öyle birbirine düşür ki onları,
Canavarlar yatağı olsun bütün dünya!

APEMANTUS

Keşke olsa, ama ben öldükten sonra.
Paran olduğunu söyleyeyim de bak sen,
Nasıl üşüşürler hemen üstüne.

TIMON

Üşüşürler mi dersin?

APEMANTUS

Elbet.

TIMON

Gözüm görmesin artık seni, ne olur!

APEMANTUS

Hiç ölme sakın, seve seve doldur çileni!

TIMON

Hep böyle kal uzun ömürler boyu ve böyle öl!

(*Apemantus çıkar.*)

Öf kurtuldum. Yine insana benzer bir şeyler!
Ye Timon, bakma suratlarına!

(*Eşkriyalar girer.*)

BİRİNCİ EŞKIYA

Nereden olacak o kadar altını? Az bir şey, birkaç döküntü kalmış olabilir elinde son altınlarından. Parasızlığı ve dostlarının kallesliği yüzünden değil mi dünyaya böylesine küsmesi?

İKİNCİ YABANCI

Yığınla altını varmış diyorlar.

ÜÇÜNCÜ YABANCI

Gidip bir deneyelim bakalım; paraya değer vermiyorsa hemen çıkarır verir. Ya cimrice yatmışsa üstüne nasıl alırsınız elinden?

İKİNCİ EŞKIYA

Doğru; üstünde taşımaz ya altınları; bir yere saklamıştır.

BİRİNCİ EŞKIYA

Şu değil mi o?

HEPSİ BİRDEN

Nerede?

İKİNCİ EŞKIYA

Anlattıklarına benziyor.

ÜÇÜNCÜ EŞKIYA

O, o; ben tanıyorum.

HEPSİ BİRDEN

Selam sana Timon.

TIMON

Eşkriyalar mı şimdi de?

HEPSİ BİRDEN

Eşkriya değil, asker.

TIMON

Hem osunuz hem o; üstelik kadından doğmasınız.

HEPSİ BİRDEN

Biz eşkiya değiliz, yoksul insanlarız.

TIMON

Bütün yoksulluğunuz açgözlülüğünüzdən.
 Ne diye yoksul kalasınız? Baksanıza, toprak kök dolu;
 Bir fersah yürümeden yüzlerce pınar bulursunuz;
 Meşeler palamut, dikenler kuşburnu yüklü;
 Tabiat ana, o cömert ev kadını,
 Her çalının üstüne bir tabak yemek koymuş sizin için.
 Yoksulmuşlar! Ne yoksulluğu?

BİRİNCİ EŞKIYA

Otlar, yaban yemişiyle, suyla yaşayamayız ya
 Hayvanlar, kuşlar balıklar gibi.

TIMON

Hayvanlar, kuşlar balıklar da doyurmaz sizi;
 İlle de insan yiyeceksiniz. Ama ben sizden razıyım;
 Siz açıkça yapıyorsunuz soygunculuğu;
 Kutsal kılıklar altında yürütmüyorsunuz işinizi;
 Saygı gören mesleklerdeki soygunların haddi hesabı yok.
 Azılı hırsızlar, alın size de altın!
 Gidin, çekin üzümün cıvı cıvı kanını;
 Ateşi tutuştursun da kanınızı kurtulun darağacından.
 Hekime güvenmeyin, zehirdir vereceği ilaçlar;
 Sizin soyduklarınızdan çoktur onun öldürdükleri!
 Malları, canları birlikte alın soyarken.
 Canavarlık edin; işiniz bu madem sizin,
 Erbağça görün işinizi.
 Bakın ben soygun örnekleri vereyim size.
 Güneş bir eşkiyadır; büyük çekim gücüyle
 Koca denizi soyar. Ay serseri bir hırsızdır;
 Soluk parıltısını güneşten aşırır;
 Deniz bir hayduttur, kabaran dalgalarıyla
 Ay ışığını eritip tuzlu gözyaşlarına döndürür;
 Toprak bir hırsızdır; âlemin artığından, pisliğinden
 Çaldığı gübreyle beslenir. Hırsız olmayan şey yoktur.
 Sizleri tutuklayan, kırbaçlayan kanunlar

Hırsızlığa yol verirler bütün hışımlarıyla.
 Haydi gidin, birbirinizi de sevmeyin, soyun!
 Alın biraz daha altın. Kesin gırtlakları!
 Rastlayacağınız herkes soyguncudur.
 Atina'ya gidin, talan edin açık dükkânları!
 Ne çalsanız bir vurguncudan çalmış olacaksınız.
 Size altın verdim diye daha az çalmayın;
 Ayrıca altın sizin başınızı da yesin. Amin!

(Mağarasına girer.)

ÜÇÜNCÜ EŞKIYA

Adam nerdeyse işimden soğuttu beni hırsızlığa zorlamak-
 la.

BİRİNCİ EŞKIYA

Bize öğütler vermesi insanlığa düşman olmasından; mes-
 lekte parlamamızı istediğinden değil.

İKİNCİ EŞKIYA

Düşmanca sözlerinin tam tersine inanıp vazgeçeceğim bu
 işten.

BİRİNCİ EŞKIYA

Hele Atina'yı rahata kavuşmuş görelim de sonra; böylesi
 aşağılık bir zamanda namuslu olmak kolay iş değil.

(Hırsızlar çıkar.

Flavius girer.)

FLAVIUS

Hey ulu tanrılar!
 Şu bir köşeye atılmış, çökmüş insan,
 Üstü başı dökülen perişan adam efendim mi benim?
 Ey kötü yerlere harcanmış iyiliklerin eşsiz anıtı!
 Ne yaman bir kader değişmesi bu umutsuz yoksulluk!
 Dünyada daha aşağılık ne olabilir o dostlardan ki,
 En soylu ruhların böylesine düşmesine razı olurlar!
 İnsanın düşmanlarını da sevmesini isteyenleri
 Ne kadar haklı çıkarıyor zamanımız.
 Tanrılar beni sahte dostlara bağlayacağına

Can düşmanlarımı sevdirdin, aratsın bana!
 Gördü galiba beni; yüreğimin nasıl yandığını.
 Anlatmalıyım ona;
 Ömrümce hizmetinde kalacağımı
 Söylemeliyim.
 Canım efendim benim!
 (Timon yaklaşıp.)

TIMON

Git buradan! Kimsin, nesin?

FLAVIUS

Beni unuttunuz mu, efendimiz?

TIMON

Ne diye sorarsın? Ben bütün insanları unuttum;
 Sen de insanım diyorsan, unutmuşumdur seni de.

FLAVIUS

Sizin dürüst kalmış zavallı bir hizmetçinizim.

TIMON

Öyleyse tanııyorum seni. Benim yanımda
 Dürüst kimse olmadı hiçbir zaman.
 Birer kalleşti bütün beslediklerim
 Alçaklara hizmet etsinler diye.

FLAVIUS

(Ağlayarak)

Tanrılar şahidimdir;
 Hiçbir zavallı kâhya, efendisinin yıkılışına
 Daha yürekten ağlamamıştır benden.

TIMON

Ne o? Ağlıyor musun?.. Yaklaş bakayım;
 Sevdim seni; çünkü sen bir kadınmışsın meğer,
 Çakmaktaşıdan sert yürekli erkekler gibi değilmişsin;
 Keyiften, gülmekten yaşarmıyor demek gözlerin?

Garip bir zamanda yaşıyoruz: Acıma uykuda!

Ağlamaysa ağlamıyor, gülüyor yalnız.

FLAVIUS

Yalvarırım, tanıyın beni sevgili efendim,

İnanın duyduğum acıya da izin verin.
 Artakalan beş on paramla kâhyanız kalmama.
 (Bir torba para koyar Timon'un önüne.)

TIMON

Demek böyle bir kâhyam vardı benim;
 Bu kadar sadık, bu kadar dürüst ve kara gün dostu.
 Katılaştan yüreğimi yumuşatacak neredeyse bu.
 Dur yüzüne bakayım senin; kadından doğmuşsun, belli.
 Bağışlayın beni, aldanmaz, aldatmaz tanrılar,
 Bütün insanlığa toptan lanet ettiğim için.
 Önünüzde söylüyorum, namuslu insan varmış;
 Yanlış anlamayın, bir tek insan, fazla değil!
 O da bir kâhya. Ne kadar isterdim
 Hepsine birden düşman olmak insanların;
 Ama sen temize çıkardın kendini;
 Senden başka hepsine lanet okuyorum.
 Ama unutma ki senin de namusun var, aklın yok;
 Kalleşlik edip beni çığnemekle
 Daha kolay yeni bir iş bulabilirdin kendine!
 Çokları ilk efendilerinin sırtına basarak
 Yeni efendilerini bulurlar. Ama doğru söyle.
 (Çünkü gerçeğin karşısında bile kuşkuluyum artık)
 İyiliğin bir kurnazlık, bir kandırmaca,
 Bir simsar cömertliği olmasın sakın, zenginlerin
 Bire karşı otuz bekleyen hediyeleri gibi?

FLAVIUS

Hayır, pek değerli efendim benim; ne yazık ki
 Kuşku çok geç girdi sizin yüreğinize.
 Ziyafetler verirken korkmalıydınız
 El âlemin ikiye bölünmüşlüğünden;
 Ama kuşku, kese boş kalınca geliyor insana.
 Tanrılar bilir size gösterdiğimin yalnız sevgi,
 Eşsiz büyüklüğünüze saygı ve bağlılık olduğunu;
 Yemenizi içmenizi olsun sağlamaya geldiğimi.

İnanın bana, şanlılar şanlısı efendim;
Bugün de, yarın da elime geçebilecek her şeyi,
Yalnız sizi güçlü ve paralı görmek için
Vermeye hazırım karşılık beklemeden.

TIMON

Gör öyleyse zengin olduğumu, tek namuslu insan;
Al şu altınları! Tanrılar benim yoksulluğum içinden
Bir hazine yolladılar sana. Git, zengin ve mutlu yaşa.
Ama bir şartla: İnsanlardan uzakta kuracaksın evini.
Düşman ol, lanet et hepsine; hiçbirine acıma;
Bırak dilenciyi, bir deri bir kemik kalsın!
Köpeklere ver insanlardan esirgediğini.
Zindanlarda çürüsünler, kurtarma sakın;
Borçlara boğulsunlar; kurumuş ormanlara dönsünler;
Hastalıktan sahte yürekleri kurusun birer birer!
Haydi güle güle, yolun açık olsun.

FLAVIUS

Aman etmeyin! Bırakın destek olayım size.

TIMON

Lanet edilmek istemezsen, durma burada, sıvış;
Temize çıkmışken, başın bağlı değilken, bırak git beni;
Gözün insan görmesin,
Benim gözüüm de bir daha görmesin seni.
(Ayrılırlar.)

V. Perde

1. Sahnə

Timon'un mağarası önündeki orman.

(Şair ile Ressam girer.)

RESSAM

Aklımda kalan doğruysa, kaldığı yer uzak olmasa gerek.

ŞAİR

İnsan ne düşüneceğini bilemiyor. Doğru olabilir mi o kadar altın sakladığı söylentileri?

RESSAM

Doğru olmaz olur mu? Alcibiades söyledi; Phrynia'ya, Timandra'ya da altın vermiş. Züğürtlükten canı çıkan askerlerin gözleri bol bol para görmüş. Kâhyasına da büyük bir servet bağışlamış diyorlar.

ŞAİR

Öyleyse iflas etmesi dostlarını denemek içindi demek.

RESSAM

Öyle, başka türlü düşünülemez. Atina'da göreceksin onu yine baş tacı olarak, en yüksek kişiler arasında. Onun için, bu sözde kara günlerinde sevgimizi göstermekte kusur etmemeliyiz ona. Dürüst göstermiş oluruz kendimizi; bol bol da karşılığını görürüz herhalde buraya gelişimiz, altınların üstüne söylenenler doğru çıkarsa düpedüz.

ŞAİR

Ne sunmak niyetindesin ona bu sefer?

RESSAM

Hiç, ziyarete geldim diyeceğim sadece; ama harika bir resim yapacağıma söz vereceğim.

ŞAİR

Ben de öyle yaparım; bir şeyler tasarladığımı söylerim onun üstüne.

RESSAM

Bundan iyisi olmaz. Söz vermek bugünün havasına en uygun şey; merak uyandırıp bekletiyor herkesi. Bitirip ortaya koydun mu değeri düşüyor işin. Saf, basit insanlar dışında sözünü tutmaya değer verdiği yok kimsenin. En kibarca, en modaya uygun olan şey söz vermek. Verilen sözü yerine getirmekse, öyle bir dilekçe ya da bir vasiyetname yazmaya benziyor ki, yazanın aklından zoru olduğuna inanıyor herkes.

(Timon mağarasından görünür.)

TIMON

(Kendi kendine.)

Yaman bir ustasın sen! Yapacağın hiçbir insan resmi senden daha kötü olamaz.

ŞAİR

Neler tasarladığımı söylesem diye düşünüyorum. Onun tutumunu yansıtacak bir şeyler olmalı. Bolluğun insanı düşürdüğü uyusukluğa mı çatsam, gençliğin ve zenginliğin sayısız yordakçılarını mı koysam ortaya....

TIMON

(Kendi kendine.)

Kendi aşağılık kişiliğini mi koymak istiyorsun eserine?
Başkalarında mı taşlamak istiyorsun,
Kendi kepazeliklerini?
Öyle yap, öyle yap ki alasin paranı!

ŞAİR

Neyse, hele bir bulalım onu;

Kendi kendisine karşı günah işlemiş olur insan,
Önüne çıkan fırsatı kullanmakta geç kaldığı zaman.

RESSAM

Doğru;
Gün batmadan, karanlık gece yere inmeden
Bul bulacağını göz gözü görürken.
Gel, arayalım.

TIMON

(Kendi kendine.)

Bulacaksınız beni. Ne yaman bir tanrı ki şu altın,
Domuz ahırlarından daha pis bir tapınakta bile
Tapıyor insanlar ona!
Gemiye donatıp yardırıyor bütün dalgaları,
Bir yoksulun önünde yerlere yatırıyor milleti.
Koca tanrı, taptır insanları kendine;
Ve yalnız sana tapanların topu birden
Beladan başka şey görmesin senden!
Çıkalım önlerine şunların.

ŞAİR

Selam sana, soylu Timon!

RESSAM

Her zamanki şanlı efendimiz bizim!

TIMON

Sizin gibi namuslu iki insan görecekmışim demek?

ŞAİR

Efendimiz, çok iyiliğinizi gören bizler,
Duyunca dünyadan çekildiğinizi,
O nankör dostlarınızın sizi bırakıverdiklerini...
Ne korkunç insanlarmış meğer,
Cehennem bütünü işkenceleri azdır onlara!
Nasıl olur? Siz ki güneşe benzer varlığınızla
Yaşatmış, adam etmişsiniz hepsini;
Aklım duruyor, söz bulamıyorum
Bu canavarca nankörlüğü anlatabilecek!

TIMON

Anlatma ki olduğu gibi görülsün!
Sizin gibi namuslu kişiler yeter
Namussuzların ne mal olduğunu anlatmaya.

RESSAM

Arkadaşım da, ben de,
Sizin iyilik sağanaklarınız altında yetiştik;
Candan minnet doluyuz size karşı.

TIMON

Elbette; siz dürüst insanlarsınız çünkü.

RESSAM

Size hizmet için geldik buraya.

TIMON

Canım, namuslu insanlar! Nasıl ağırlasam sizi?
Biraz kök versem? Biraz soğuk su? İstemiyorsunuz.

İKİSİ BİRDEN

Elimizden ne gelirse, yapmaya hazırız sizin için.

TIMON

Sizi namuslu insanlar sizi! Param olduğunu duydunuz,
Duymuşsunuzdur, söyleyin doğrusunu:
Çünkü namuslu insanlarsınız siz!

RESSAM

Öyle diyorlar; ama bunun için gelmedik biz,
Ne ben, ne de bu arkadaşım.

TIMON

Aman, ne iyi, ne dürüst insanlar! Sen, bütün Atina'da,
Benzetmek istediğini en iyi benzeten adamsın;
Benzetmecilerin en iyisinin gerçekten,
Bir fırçada sahteyi gerçeğe çevirirsin.

RESSAM

Pek o kadar değil, efendimiz.

TIMON

Öylesindir, dostum, öyle. Sana gelince,
Şiirin öyle düzgün, öyle süzgün akar gider ki

Yapmacık tabiiliğin ta kendisi olur sende.

Ama yine de, dürüst mü dürüst dostlarım benim,
Küçük bir kusurunuzu söylemek zorundayım size.

Yoo, hiç de büyütülecek bir şey değil,

Düzeltmek için fazla uğraşmanızı da istemem.

İKİSİ BİRDEN

Rica ederiz, söyleyin, bilelim kusurunuzu.

TIMON

Fena karşılırsınız ama.

İKİSİ BİRDEN

Hayır, sevindirir bizi.

TIMON

Gerçekten mi?

İKİSİ BİRDEN

Hiç şüphemiz olmasın, değerli efendimiz.

TIMON

İkinizin de inandığı birer alçak var ki
Kepazece aldatıyor sizi.

İKİSİ BİRDEN

Öyle mi efendimiz?

TIMON

Evet, yalanlarını dinliyor, ikiyüzlülüğünü görüyor,
Ne dalavereci olduğunu biliyorsunuz,
Yine de seviyor, besliyor, bağrınıza basıyorsunuz onu;
Aşağının bayağısı olduğundan şüphe etmeyerek.

RESSAM

Ben böyle birini tanımıyorum.

ŞAİR

Ben de.

TIMON

Bakın, ben sizi severim; altın vereceğim size;
Atın o alçakları başınızdan;
Asın onları, hançerleyin, kubura atıp boğun;
Bir yolunu bulup kesin soluğunu ikisinin de,
Sonra gelin bana, dilediğiniz kadar altın var size.

İKİSİ BİRDEN

Adları söyleyin; bilelim kimmiş bunlar?

TIMON

Sen şu yana gitsen, sen bu yana gitsen,
Yine de bir arada olursunuz ikiniz.
Her biriniz tek başına dolaşırken
Yüzsüz bir alçak hiç eksik olmaz yanından.
Sen, iki alçak olmasını istemiyorsan yanında,
Yaklaşma ona. Sen de, bir alçakla kalmak istemiyorsan
Ayrıl ondan. Defolun! Yıkılın karşımdan!
İşte size altın; altın için gelmediniz mi, köleler?
Eser hazırlıyorsunuz bana, alın parasını! Defolun!
Birer simyacısınız siz, altına çevirin bu taşları!
Cehennem olun, aşağılık köpekler!

(Taşlar, tekmelerle ikisini kovalar, mağarasına girer.)

(Flavius iki senatörle girer.)

FLAVIUS

Boşuna konuşmak istiyorsunuz Timon'la;
Öylesine kapanmış ki kendi dünyasına
Kim olursa olsun hoş karşılamıyor
Kendinden başka hiçbir insanoğlunu.

BİRİNCİ SENATÖR

Götür bizi mağarasına sen. Atinalılara söz verdik
Konuşmak zorundayız Timon'la.

İKİNCİ SENATÖR

İnsan hep olduğu gibi kalmaz ya.
Zaman ve acılar bu hale getirmiş onu;
Yine zaman, daha cömert bir elle,
Eski günlerinin mutluluğunu geri getirebilir,
Yine o eski insan yapabilir kendisini.
Sen götür bizi; ne olacaksa olsun.

FLAVIUS

İşte, mağarası bu.
Tanrılar rahata, huzura kavuştursun burasını.

Timon, Timon efendimiz! Biraz dışarıya bakın,
Konuşun bu dostlarla: Atinalılar
En ünlü iki senatörleriyle selam yolluyor size;
Konuşun onlarla, soylu Timon.

(Timon mağarasından çıkar.)

TIMON

Ey dertlere deva güneş, yaksana şunları!
Söyleyin söyleyeceğinizi de cehennem olun!
Her doğru söz bir çıban çıkartsın yüzünüzde;
Her yalan söz köküne kadar dağlasın dilinizi,
Yaksın kül etsin, sözünüzle birlikte!

BİRİNCİ SENATÖR

Değerli Timon...

TIMON

Sizin gibilerin verdiği değeri
Timon olduğu gibi geri verir size.

BİRİNCİ SENATÖR

Atina senatörleri selamlıyor seni Timon.

TIMON

Eksik olmasınlar; karşılık olarak
Vebalar yollamak isterim kendilerine,
Hatırları için vebaları yakalayabilsem.

BİRİNCİ SENATÖR

Etme; unut bizi çok üzen dertlerini.
Bütün senatörler sevgilerinde birleşerek
Atina'ya geri çağırıyorlar seni.
Boş kalmış en şerefli yerlerden birini
Senin doldurmanı istiyorlar değerlerinle.

İKİNCİ SENATÖR

Herkesin seni haksızca unuttuğunu saklamıyorlar;
Ama sattığını kolay geri almayan halk,
Timon'un eksikliğini duyarak şimdi,
Anlıyor yardımını esirgemekle ettiği haksızlığı.
Bizimle sana hem vicdan azaplarını bildiriyorlar,

Hem de teraziye vurulunca, kusurlarından ağır basan
 Bir armağan gönderiyorlar sana: Evet,
 Gönderdikleri sevgi öyle büyük bir hazinedir ki
 Silip süpürür sana karşı işledikleri bütün kusurları;
 Üstelik de kopmaz bağlarla bağlar,
 Bağlaması gerekir seni bizlere.

TIMON

Büyülüyorsunuz beni; gözlerim yaşaracak nerdeyse!
 Bir deli yüreği ve kadın gözleri verin bana da bari
 Ağlatsın beni bu kadirbilirliğiniz, sayın senatörler!

BİRİNCİ SENATÖR

Öyleyse canın dönmek istesin Atina'ya.
 Ve Atina'mızın, bizim ve senin olan Atina'nın
 Başına geç: Herkesin minnetini kazan;
 Devleti dilediğin gibi yönet ve ünlü adın
 Yaşasın bütün ağırlığıyla. Kısa bir zamanda
 Püskürtebiliriz Alcibiades'in azgın saldırısını
 O Alcibiades ki, kudurmuş bir yaban domuzu gibi,
 Rahatını kaçırıyor kendi yurdunun.

İKİNCİ SENATÖR

Çekmiş kılıcını, duvarlarını yıkmak istiyor Atina'nın!

BİRİNCİ SENATÖR

Bu durumda, Timon...

TIMON

Peki baylar, kabul; bu durumda benim dilediğim de şu:
 Alcibiades yurttaşlarımı öldürecek olursa,
 Timon tarafından şunu bildirin ki Alcibiades'e
 Timon'un umurunda değil onun yaptıkları!
 Ama tutup o güzelim Atina'yı talan ederse,
 O babacan yaşlılarımızın sakallarından tutar,
 Aşağılık bir savaş gözünü döndürüp
 Kutsal bakirelerimizi hayvanca lekelemeye kalkarsa,
 Şunu söyleyin kendisine, Timon dedi ki deyin,
 Yaşlılara ve gençlere acıdığım için,

Şunu demek zorundayım ki hiç umurumda değil,
 Yapabileceği ne kötülük varsa, yapsın!
 Kesilecek boğazlarınız oldukça bıçaktan korkmayın!
 Bence başkaldıran askerlerin bir çakısı bile
 Atina'nın en saygıdeğer gırtlığından daha değerlidir.
 Haydi, haksever tanrılara emanet olun,
 Hırsızlar zindancılara emanet olur gibi.

FLAVIUS

Bırakın gidin, ne yapsanız boşuna.

TIMON

Gidin, ben mezar taşıma yazıt hazırlıyorum:
 Yarın görür herkes. Uzun sağlık, dirilik hastalığım
 Geçmek üzere artık: Hiçlikte her şeyi bulacağım.
 Gidin, siz daha yaşayın;
 Alcibiades sizin baş belanız olsun, siz de onun!
 Daha erken, ölmeyin sakın.

BİRİNCİ SENATÖR

Boşuna konuşmayalım.

TIMON

Ama ben yurdumu severim gene de;
 Ben öyle, dedikleri gibi,
 Herkesin yıkımına sevinecek insanlardan değilim.

BİRİNCİ SENATÖR

İşte bu güzel bir söz.

TIMON

Sevgili yurttaşlarına selam götürün benden...

BİRİNCİ SENATÖR

İşte bu sözler yaraşıyor sizin dudaklarınıza.

İKİNCİ SENATÖR

Kulaklarımıza, şehir kapılarında alkışlanan
 Büyük fatihler gibi giriyor bu sözler.

TIMON

Selam söyleyin ve deyin onlara,
 Bir son vermek için kaygılarına, savaş korkularına,

Acılarına, sıkıntılarına, karasevdalarına,
Nerede biteceği bilinmeyen bu hayat seferinde
Cılız insanlık teknesinin katlandığı
Bütün belalara son vermek için
Bir iyilik edeceğim onlara; söyleyeceğim
Alcibiades'in şerrinden nasıl kurtulabileceklerini.

BİRİNCİ SENATÖR

Aman buna sevindim, dönecek Atina'ya.

TIMON

Şurada, koruluğumda bir ağacım var benim;
Yakacak odun için kesmek zorundayım yakında.
Söyleyin dostlarıma, söyleyin Atina'ya,
En baştakinden en sondakine kadar herkese,
Kim kurtulmak istiyorsa dertlerinden,
Söyleyin hiç durmasın, hemen gelsin buraya
Ağacım baltayı yemeden assın kendini!
Böylece götürün rica ederim selamlarımı.

FLAVIUS

Sıkmayın onu daha fazla; ne yapsanız değişmez.

TIMON

Bir daha gelmeyin yanıma; deyin ki Atina'ya
Timon yıkılmaz konağını kurdu
Tuzlu dalgaların okşadığı bir kumsalda.
Deniz her gün örtecek üstünü
Kabarıp coşan köpüklü sularıyla.
Gelin oraya, mezar taşım kâhinlik etsin size.
Dudaklarım, bırakın acı sözleri, konuşmaz olun;
Belalar temizlesin bütün kötülükleri!
Tek işleri mezarlar, kazançları ölüm olsun insanların;
Güneş sakla ışıklarını; Timon yok artık yarın!

(Çıkar.)

BİRİNCİ SENATÖR

Acı duygular iyice sarmış varlığını,
Değişmez artık.

İKİNCİ SENATÖR

Ona bağladığımız umut suya düştü; dönelim,
Başka çareler arayalım belamıza karşı.

BİRİNCİ SENATÖR

Çabuk yapmalıyız ne yapacaksak.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

Atina surlarının önü.

(İki senatörle bir haberci girer.)

BİRİNCİ SENATÖR

Anlattıkların hiç de iç açıcı değil;
Askeri dediğin kadar çok mu gerçekten?

HABERCİ

Az bile söyledim. Üstelik neredeyse saldıracak.

İKİNCİ SENATÖR

Timon'u getiremezlerse işimiz kötü.

HABERCİ

Bir atlıya rastladım, eskiden arkadaştık,
Ne kadar birbirimize düşman durumda da olsak
Eski yakınlığımız zorladı ne de olsa,
Ahbapça konuştuk; Alcibiades'in buyruğuyla
Timon'un mağarasına gidiyormuş;
Götürdüğü mektup bir yardım dileğiymiş Timon'dan;
Atina'ya karşı biraz da onun öcünü almak için
Açtıkları savaşı desteklemesini istiyorlarmış.

(Timon'dan gelen senatörler girer.)

BİRİNCİ SENATÖR

İşte, geldi bizimkiler.

ÜÇÜNCÜ SENATÖR

Timon'un lafını etmeyin; hiçbir umut yok.
Düşmanın davul sesleri geliyor;
Korkunç saldırısı tozu dumana katıyor.

Hemen gidip içeri hazırlanmalıyız
Korkarım av biz olacağız, düşman da avcımız.
(Çıkarlar.)

3. Sahne

*Deniz kıyısı. Timon'un kaba mezarının önü. Uzaktan
Timon'un mağarası görülür.*

(Bir asker Timon'u arayarak girer.)

ASKER

Hepsinin anlattığına göre yer burası olacak.
Kimse yok mu, hey! Ses veren yok mu?
Ses seda yok. Bu ne? Timon ölmüş.
Çoktan doldurmuştu zaten çilesini,
Bir hayvan dikmiş olsa gerek bu taşı:
İnsan yok ki buralarda?
Ölmüş, su götürmez; bu da mezarı işte.
Ne yazılı üstünde, beceremem ki okumasını.
Balmumuyla kalıbını çıkarayım şu yazının;
Bizim komutan her türlüşünü okur yazıların;
Gençtir, ama sakallılardan iyidir okuyup anlamakta.
Mağrur Atina'nın önlerinde olmalı şimdi;
Bütün dileği onu alaşağı etmekti.
(Çıkar.)

4. Sahne

Atina surlarının önü.

(Borular çalar. Alcibiades askerleriyle girer.)

ALCIBIADES

Çalın boruları bu korkak, bu uyuşuk şehre karşı;
Duyurun geldiğimizi!
(Elçi isteyen borular çalar. Surlarda senatörler
görünür.)
Bugüne dek işinizi yürüttünüz;

Keyfinizi adaletin düzeni yaparak
Çevirmediğiniz dolap kalmadı sorumsuzca.
Bugüne dek ben ve benim gibiler
Devletinizin gölgesinde uyuklayadurduk
Kollarımızı kavuşturup dolaştık ortalıkta,
Boşuna dert yanarak. Şimdi vakit doldu artık.
Bunca zaman sinmiş gücümüz birden silkinip
Yeter diye bağırıyor. Soluksuz hıncımız
Oturup soluk alacak rahat koltuklarımızda.
Sizin ciğersiz alçaklığınız ise tıkanıp kalacak
Korkudan kaçacak delik arayarak.

BİRİNCİ SENATÖR

Soylu yiğit! Senin ilk üzüntülerin
Daha yeni bulandırırken düşünceni,
Henüz senin gücün, bizim de senden korkumuz yokken,
Adam yolladık sana öfkeni yatıştırmak,
Nankörlüğümüzü kat kat fazla sevgilerimizle
Unutturmak için.

İKİNCİ SENATÖR

Bambaşka bir insan olan Timon'u da
Barıştırmaya çalıştık Atina'yla; alçakgönülle
Başımızın üstünde yer vermek istedik kendisine.
Toptan kötü kişiler değiliz biz;
Hepimiz hak etmiş değiliz savaş belasını.

BİRİNCİ SENATÖR

Sana kötülük edenler kurmadı bu surlarımızı;
Bunca kule, bunca zafer anıtı, bunca okul,
Şunun bunun ettiği haksızlığa kurban mı gidecek?

İKİNCİ SENATÖR

Seni sürgüne gönderenler sağ değil artık;
Akılsızlıklarını anlayınca öyle utandılar ki
Yüreklerine indi hepsinin.
Soylu asker, şehirde dalgalandır istersen bayrağını;
Hınç açlığın kan istiyorsa yaradılışa karşı gelerek,
Ondalık iste, onumuzdan birini kurban et;

Aklı karalı zarlar attır ortaya,
Öldür zarların kara yanı kime çıkarsa!

BİRİNCİ SENATÖR

Hepsi suçlu değil ya Atinalıların?
Ölümler yerine yaşayanlardan öç almak haksızlık olur;
Suçlar tarlalar gibi babadan oğla kalmaz.
Onun için, sevgili yurttaşımız,
Orduların girsin içeri, ama öfken dışarıda kalsın!
Kıyma senin de beşiğin olan Atina'ya,
Suçlularla birlikte öfkenin kurbanı olacaklara!
Bir çoban gibi hastalıklı koyunları temizle,
Ama bütün sürüyü yok etme.

İKİNCİ SENATÖR

Dilediğini bir gülümsemeyle elde edebilecekken
Kılıcını başımıza indirmesen daha iyi edersin.

BİRİNCİ SENATÖR

Ayağını dokundurur yalnız, açılmaz kapılarımıza,
Hemen açılırlar sana; elverir ki cömert yüreğin
Dostça gireceğini dedirtsin sana.

İKİNCİ SENATÖR

At eldivenini ya da başka bir şeyini,
Söz ver toptan yıkmak için değil
Düzeltilmek için gireceğine Atina'ya;
Orduların gelsin, dinlensin, o zaman şehrimizde;
Biz de getirelim yerine bütün dileklerini.

ALCIBIADES

Öyleyse işte eldivenim;
İnin aşağı açın kapıları biz kırmadan!
Yalnız Timon'un ve benim düşmanlarımız
Sizin oylarınızla cezalandırılacak, başkaları değil.
İyi niyetimden kuşulanmamamız için
Şunu da söyleyeyim ki sizlere,
Hiçbir askerim yerinden kıpırdamayacak,
Devletinizin sınırları içinde
Her zamanki adalet kurallarını çiğnemeyecek;

Çiğnerse sizin yasalarınızın
En ağır cezalarına çarptırılacak.

HEPSİ BİRDEN

Güzel söz! Daha güzeli can sağlığı!

ALCIBIADES

İnin öyleyse ve sözünüzde durun!
(Senatörler inip kapıları açar.
Bir asker girer.)

ASKER

Soylu komutanım, Timon ölmüş;
Mezarını gördüm, denizin tam kıyısında.
Şu yazıyı kazımış mezar taşına,
Balmumuyla kalıbını alıp getirdim size,
Kendim okuyup anlayamadığım için
Ben bilgisiz zavallı.

ALCIBIADES

(Askerin verdiği yazıyı okur.)

"Zavallı bir canın zavallı bedenidir burada yatan:
Adımı sormayın, dünyada kalan geberesi alçaklar!
Sağken bütün insanlardan öğrenen Timon yatıyor burada;
Geçerken söv sövebildiğin kadar, ama geç git, durma!"
Bu yazı son duygularını iyi anlatıyor senin
Biz insanların acılarını hor gördün;
Küçümsedin beynimizden süzülen gözyaşlarını,
Cimri yaradılışımızın döktüğü damlacıkları!
Ama engin bir düşünceyle yolunu buldun,
Koca Neptün'ü sonsuz yıllarca ağlatanın
Alçakgönüllü mezarında bağışlanmış suçlar için.
Soylu Timon öldü; törenle anarız sonra onu;
Şimdi götürün beni şehrinize;
Kılıcımı zeytin dalıyla sarmaş dolaş edeyim bugün;
Savaş barışı doğursun, barış savaşı gömsün!
Çalsın davullar!
(Çıkarlar.)